

แผนพัฒนาท้องถิ่น
(พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

ของ

องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ
อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

ส่วนที่ ๑

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

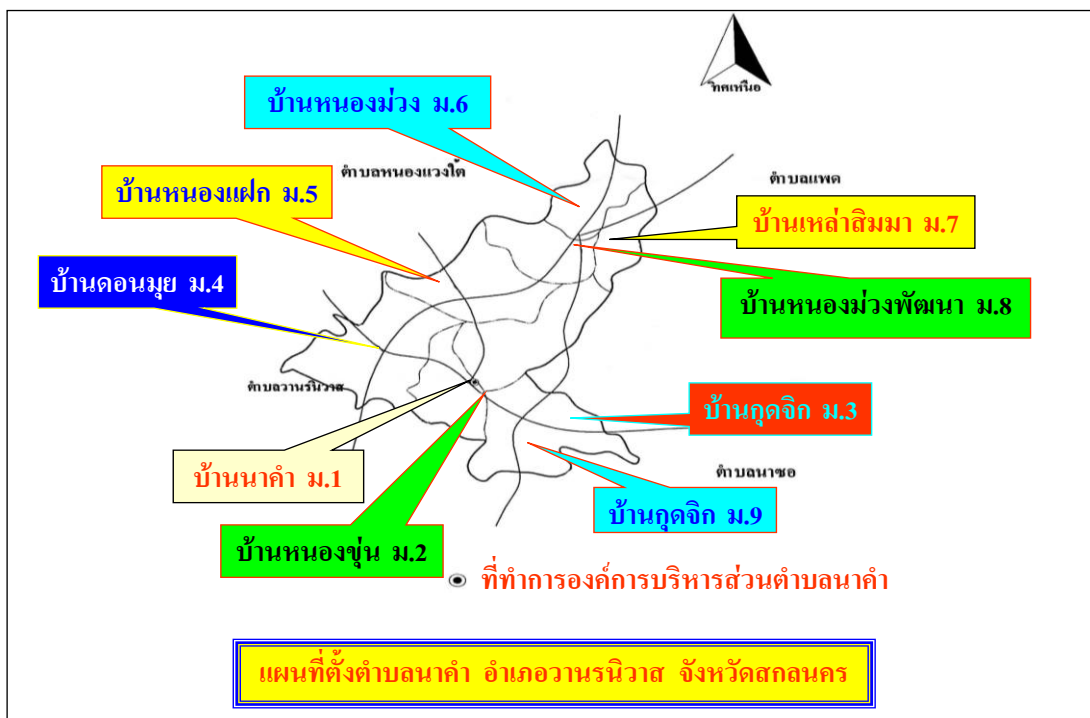
๑. ด้านกายภาพ

๑.๑ ที่ตั้งของหมู่บ้าน/ชุมชน/ตำบล

ที่ตั้งของตำบลนาคำ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตอีสานตอนบน ในบริเวณที่เรียกว่า “แอ่งสกลนคร” สูงกว่าระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย ๑๖๐ เมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๓๑๒,๕๐๐ ไร่ หรือประมาณ ๕๐ ตารางกิโลเมตร ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ ห่างจากที่ว่าการอำเภอวานรนิวาส ๖ กิโลเมตร

องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ ได้รับการยกฐานะจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ (ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๙ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับทั่วไป เล่ม ๑๑๓ ตอนพิเศษ ๕๒ ง ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๙) เดิมอยู่ในเขตการปกครองของตำบลวานรนิวาส และได้แยกการปกครองออกมาตั้งเป็นตำบลนาคำ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ประกอบด้วย

๑. บ้านนาคำ (หมู่ที่ ๑)	๒. บ้านหนองซุ่น (หมู่ที่ ๒)
๓. บ้านกุดจิก (หมู่ที่ ๓)	๔. บ้านดอนมุย (หมู่ที่ ๔)
๕. บ้านหนองแฝก (หมู่ที่ ๕)	๖. บ้านหนองม่วง (หมู่ที่ ๖)
๗. บ้านเหล่าสิมมา (หมู่ที่ ๗)	๘. บ้านหนองม่วงพัฒนา (หมู่ที่ ๘)
๙. บ้านกุดจิก (หมู่ที่ ๙)	

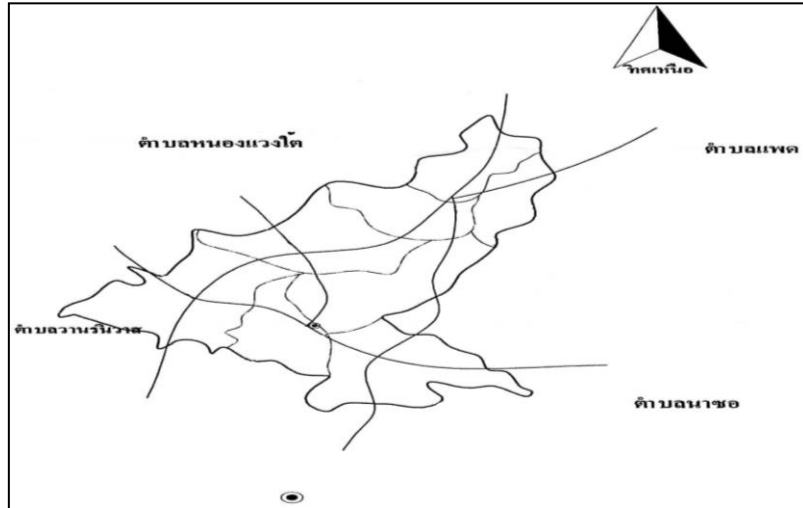
แนวเขตโดยละเอียด

ทิศเหนือ ⇨ ติดต่อกับบ้านโนนเจริญศิลป์ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลนาคำ อำเภอวานรนิวาส และบ้านตาด หมู่ที่ ๒ ตำบลแพต อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร โดยมีแนวเขตเริ่มต้นที่บริเวณยอดลำห้วยขี้หมูที่บริเวณพิกัด ยูอี ๖๙๓๕๗๓ ไปทางทิศเหนือถึงกึ่งกลางยอดลำห้วยขี้หมูที่บริเวณพิกัด ยูอี ๖๙๖๕๗๙ และไปถึงลำห้วยขี้หมูอีกสาย ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๐๕๕๘๐ ไปถึงยอดลำห้วยไร่ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๐๕๕๘๑ ไปทางทิศเหนือและไปตามทางเกวียนถึงหลักแก่นบริเวณพิกัด ยูอี ๗๒๓๖๐๑ ลงไปทางทิศใต้ถึงถนนสายบ้านหนองม่วง – บ้านโนนทับช้าง ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๒๕๕๘๘ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตัดถนนสายบ้านหนองม่วง – บ้านกุดจาน ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๓๘๕๘๐ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวทางเกวียน สิ้นสุดที่ลำห้วยหินตรงสะพานเข้าหมู่บ้านดงอีต้อย ตามทาง รพช.สายบ้านกุดจิก – บ้านดงอีต้อย ที่บริเวณพิกัดยูอี ๗๕๙๖๑๒ รวมระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ⇨ ติดต่อกับบ้านดอนยานาง หมู่ที่ ๖ ตำบลนาซอ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีจุดเริ่มต้นที่บริเวณลำห้วยหินตรงสะพานเข้าบ้านดงอีต้อย ตามทาง รพช.สายบ้านกุดจิก – บ้านดงอีต้อย ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๕๙๖๑๒ ไปทางทิศใต้ ตามลำห้วยงูเหลือม ถึงกึ่งกลางลำห้วยงูเหลือมที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๕๙๕๙๗ ลงมาทางทิศใต้ถึงหลักไม้แก่น ซึ่งปักอยู่กลางโคกหนองดาลินที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๕๖๕๘๕ ลงมาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงจุดตัดระหว่างลำห้วยหนองหารกับถนนสายบ้านเหล่าสิมมา เชื่อมถนนสายบ้านหนองนาหาร - หนองแสงคำ ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๔๙๕๖๕ ลงมาทางทิศใต้ ตามห้วยหนองนาหารถึงหลักไม้แก่นริมห้วยหนองนาหารที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๕๖๕๔๕ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตริมถนน รพช. สายบ้านกุดจิก – บ้านดงอีต้อย ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๓๘๕๔๐ ไปทางทิศตะวันตก ตามแนวทางเกวียนถึงกึ่งกลางลำห้วยขี้หมูบรรจบกับลำห้วยไร่ ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๒๗๕๓๗ ไปทางทิศตะวันตก ตามแนวทางเกวียนถึงกึ่งกลางลำห้วยขี้หมูบรรจบกับลำห้วยไร่ ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๒๗๕๓๗ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตามลำห้วยขี้หมู สิ้นสุดที่หลักแก่นริมหนองหล่ม ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๔๖๕๙๗ รวมระยะทางประมาณ ๑๔ กิโลเมตร

ทิศใต้ ⇨ ติดต่อกับบ้านนางามเล่า หมู่ที่ ๑๐ ตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีจุดเริ่มต้นที่หลักแก่นริมหนองหล่มที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๔๖๕๙๗ ไปทางทิศตะวันตกตามลำห้วยโทงถึงหลักไม้แก่นซึ่งปักอยู่ริมห้วยโทง ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๓๘๕๙๘ ไปถึงหลักไม้แก่นซึ่งปักอยู่ริมสามแยกถนนสายวานรนิวาส - กุดจิก ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๒๙๕๙๗ จากจุดนี้ถือเอาตามถนนสายวานรนิวาส – กุดจิก ถึงบริเวณสายแยกเข้าบ้านนางามเล่า ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๒๕๕๙๓ ไปทางทิศตะวันตก สิ้นสุดที่หลักไม้แก่นริมถนนสายวานรนิวาส - กุดจิก ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๑๓๕๙๔ รวมระยะทาง ประมาณ ๔ กิโลเมตร

ทิศตะวันตก ⇨ ติดต่อบ้านดอนสวรรค์ หมู่ที่ ๘ ตำบลวานรนิวาส และบ้านสุวรรณคีรี หมู่ที่ ๑๕ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีจุดเริ่มต้นที่บริเวณหลักไม้แก่นริมถนนสายวานรนิวาส – กุดจิก ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๑๓๕๙๔ ไปทางทิศเหนือถึงหลักแก่นริมหนองนาหารที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๑๑๕๐๕ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงกึ่งกลางลำห้วยศรีดอกกราวบรรจบกับลำห้วยโทงที่บริเวณพิกัด ยูอี ๗๑๕๕๑๐ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามลำห้วยศรีดอกกราวไปบรรจบกับลำห้วยโทงกับลำห้วยตาด ที่บริเวณพิกัด ยูอี ๖๘๒๕๖๗ สิ้นสุดที่ยอดลำห้วยขี้หมูที่บริเวณพิกัด ยูอี ๖๙๓๕๗๓ รวมระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลนาคำ เป็นที่ราบสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ ๑๗๐ เมตร และลูกคลื่นสลับบางส่วน เขตที่ราบลุ่มติดแหล่งน้ำ มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มบริเวณลำห้วยสายต่าง ๆ ที่ผ่านตำบล ได้แก่ ห้วยโทง ห้วยขี้หมู ห้วยกอย ห้วยไร่ เป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวบางส่วนอยู่ในเขตพื้นที่ชลประทานห้วยโทง มีจำนวนทั้งสิ้น ๔,๖๘๐ ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางทิศใต้ และทิศตะวันออกของตำบล อยู่ในเขตบ้านดอนมุย บ้านนาคำ บ้านหนองซุ่น บ้านกุดจิก และบางส่วนของบ้านหนองแฝก เขตที่ราบลูกคลื่น มีลักษณะเป็นที่ราบสลับที่ค่อนข้างใช้ประโยชน์ในการทำนา และเป็นป่าสาธารณะ ป่าชุมชน ป่าช้า หรือทำเลเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวมีกรวดผสมศิลาแลงอ่อนส่วนใหญ่พบทางทิศเหนือ และทิศตะวันตกของตำบลอยู่ในเขตบ้านเหล่าสิมมา บ้านหนองม่วง และบ้านหนองแฝก เป็นต้น

๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลนาคำ จัดอยู่ในประเภทอากาศแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดูหรือแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน ในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะมีอากาศชุ่มชื้น และมีฝนตกชุกตลอดฤดู แต่ในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ หรือฤดูหนาวจะมีอากาศแห้งแล้งเกือบตลอดฤดู ท้องฟ้าโปร่งเป็นส่วนมาก ช่วงต่อระหว่างฤดูมรสุมทั้งสองตรงกับฤดูร้อน เป็นระยะเวลาที่ดวงอาทิตย์กำลังเคลื่อนผ่านเส้นศูนย์สูตรขึ้นไปยังซีกโลกเหนือ พื้นดินจะสะสมความร้อนไว้ทำให้อากาศร้อน ฟ้าหลัวแห้งและมีพายุฝนฟ้าคะนองเป็นครั้งคราว

ฤดูกาล

๑. ฤดูฝน โดยทั่วไปจะเริ่มตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ถึงต้นเดือนตุลาคมรวมเวลา ๔-๕ เดือน ฝนที่ตกส่วนมากเป็นฝนที่เกิดจาก พายุดีเปรสชันที่เคลื่อนตัวมาจากทะเลจีนใต้ส่วนที่เกิดจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีไม่มากนักถ้าปีใดพายุดีเปรสชันเข้าน้อย ปีนั้นจะแห้งแล้งโดยปกติจะมีพายุดีเปรสชัน ถึงพายุโซนร้อนเข้าเฉลี่ยปีละ ๒-๓ ลูก

๒. ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ รวมเวลา ๔ เดือน ในตอนต้นเดือนตุลาคมนั้นเป็นระยะเปลี่ยนฤดูระหว่างฤดูฝนกับฤดูหนาวอาจมีฝนตกได้เป็นบางวัน ฤดูหนาวมีลักษณะอากาศหนาวอย่างชัดเจนกระแสลมที่เย็นและแห้งพัดมาจากประเทศจีน

๓. **ฤดูร้อน** ตั้งแต่ประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงปลายเดือนพฤษภาคมรวมระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน ภายนี้จะมีรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุม ลมตะวันออกเฉียงใต้จากทะเลจีนใต้และอ่าวไทย จะพัดมาแทนที่ และเป็นระยะหนึ่งที่ประเทศไทย ได้รับแสงแดดกล้าที่สุดทำให้มีอากาศร้อน และแห้งแล้งมาก สถิติภูมิอากาศสูงสุดของสกลนคร คือ ๔๑.๙ องศาเซลเซียสเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๐๐ อนึ่งการเปลี่ยนฤดู จากฤดูหนึ่งไปยังอีกฤดูหนึ่งนั้น มีระยะเวลาอยู่ระหว่าง ๑-๒ สัปดาห์ จะนับว่าเป็นฤดูหนึ่งฤดูใดยังไม่ชัดเจน เนื่องจากเป็นระยะเปลี่ยนฤดู (transition period)

๑.๔ ลักษณะของดิน

ทรัพยากรดินของตำบลนาคำค่อนข้างมีความอุดมสมบูรณ์สูงบริเวณพื้นที่ของ หมู่ที่ ๑,๒,๓,๔,๕,๙ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่มีคลองส่งน้ำชลประทานไหลผ่านทำให้สามารถปลูกพืชผักนอกฤดูกาลได้ ส่วนพื้นที่บริเวณ หมู่ ๖,๗,๘, นั้น ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างน้อยมีความแห้งสูง ประชาชนส่วนใหญ่ตำบลนาคำใช้ทรัพยากรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน นี้

- พื้นที่การทำนา จำนวน ๑๓,๓๘๐ ไร่
- พื้นที่การทำสวน จำนวน ๓,๓๘๕ ไร่
- พื้นที่ป่าชุมชน จำนวน ๕๒๕ ไร่

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

๒.๑ เขตการปกครอง

ตำบลนาคำ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๙ หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่	หมู่บ้าน	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	ส.อบต.
๑	นาคำ	นายจันทะยุทธ์ ราชโรกิจ	๑. นายสาทิศ อาแพงพันธ์ ๒. นายสวัสดิ์ ห่องจันทร์	๑. นายสุริยา ฮาบเมืองของ ๒. นายสายันต์ กิ่งนาคม
๒	หนองขุ่น	นายไพฑูรย์ อินธิบาล	๑. นายโกยสิทธิ์ กลางเมืองพล ๒. นายปรีชา ชัยศรีหา	๑. นายครรชิต ต้นทะวงค์ ๒. นายมนเฑียร กลางเมืองพล
๓	กุดจิก	นายบุญหล่อ อุโลก	๑. นายชัยชัย อินทรสิทธิ์ ๒. นายวีระศักดิ์ ผาคูยคำ	๑. นายทนต์ศักดิ์ เห็นหลอด ๒. นายกิตติศักดิ์ ผาคูยคำ
๔	ดอนมุย	นายศรเทวัน ไบดี	๑. นายสมบัติ จันทร์เพ็ง ๒. นางวิไลวัลย์ ภิรมย์กิจ	๑. นายเชิญ บุญเททิน ๒. นายชูศักดิ์ ไบดี (เสียชีวิตแล้ว)
๕	หนองแฝก	นายวรวิทย์ อาแพงพันธ์	๑. นายบุญไทย อินธิบาล ๒. นายสมศรี ถาจินทา	๑. นายแสงจันทร์ สิทธิวงค์ ๒. นายสำราญ อินธิบาล
๖	หนองม่วง	นางปริมประภา วุ่นชีรอง	๑. นางดอกแก้ว สระพังเงิน ๒. นายเป อวนชนะ ๓. นายคำเพียง ชายคำ	๑. นายธาดู แสนทัน ๒. นายประพิช สีพัว
๗	เหล่าสิมมา	นายณัฐนัย กองอ้อม	๑. นายน้อย วัฒนาสน ๒. นายแหลมทอง คำลือฤทธิ์	๑. นายหัสดี สาระรัตน์ ๒. นายบุญเหลือ อุปสัย
๘	หนองม่วงพัฒนา	นายเฉลิม วงศ์อินทร์อยู่	๑. นายมลตรี ใหญ่คุณ ๒. นายพรชัย ฝอยลามโลก	๑. นายทวีศักดิ์ สุกุลญาติ ๒. นายแดง พิมพ์พันธ์
๙	กุดจิก	นายกระจ่าง บุตรแสนคม	๑. นายแจ่ม ปานประเสริฐ ๒. นายสีโท น้อยตะพันธ์	๑. นายณรงค์ กำจำปา ๒. นายพิพัฒน์ ไชลามเมา

๒.๒ การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ

องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำโดยตรง เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๓ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๓,๒๙๓ คน มาใช้สิทธิ ๒,๓๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๖๖ บัตรเสีย ๔๖ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๗ บัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน ๔ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๗ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คือ นายสาคร บุตรแสนคม

การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ

มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖ แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น ๙ เขต ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๓,๓๙๕ คน มาใช้สิทธิ ๒,๔๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๙๖ บัตรเสีย ๒๑ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๕ และบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน ๔ ใบ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๖ โดยแยกเป็นเขตการเลือกตั้งได้ดังนี้

ประเภทการเลือกตั้ง	เขตเลือกตั้ง	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อ	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาแสดงตนขอรับบัตรเลือกตั้ง	จำนวนบัตรดี	จำนวนบัตรเสีย	จำนวนบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน	คนที่ ๑	คนที่ ๒
๑	๑	๒๐๑	๑๗๖	๑๗๖	๐	๐	นายสุรียา ฮาบเมืองซอง	นายสายันต์ กิ่งนาคคม
๒	๑	๒๙๗	๒๔๐	๒๓๖	๓	๑	นายครรชิต ตันทะวงค์	นายมนเเพชร กลางเมืองพล
๓	๑	๓๔๐	๒๗๗	๒๗๕	๒	๐	นายทงศักดิ์ เห็นหลอด	นายกิตติศักดิ์ ผาคูยคำ
๔	๑	๓๙๗	๒๘๙	๒๘๘	๐	๑	นายชูศักดิ์ ใบดี (เสียชีวิตแล้ว)	นายเชิญ บุญเททิน
๕	๑	๒๐๔	๑๕๖	๑๕๕	๐	๑	นายแสงจันทร์ สุทธิวงค์	นายสำราญ อินธิบาล
๖	๑	๔๘๙	๓๑๘	๓๐๙	๘	๑	นายประพิช สีพั้ว	นายธาดู แสนหัน
	๒	๕๐๒	๓๓๔	๓๓๐	๔	๐		
๗	๑	๑๖๗	๑๔๕	๑๔๔	๑	๐	นายบุญเหลือ อุปสัย	นายหัสดี สวาระรัตน์
๘	๑	๓๗๑	๒๘๕	๒๘๔	๑	๐	นายทวีศักดิ์ สุกุลญาติ	นายแดง พิมพ์พัฒน์
๙	๑	๓๖๙	๒๕๗	๒๕๕	๒	๐	นายพิพัฒน์ ไชลามเมา	นายณรงค์ กำจำปา
รวม		๓,๓๙๕	๒,๔๗๗	๒,๔๕๒	๒๑	๔	รวมจำนวนสมาชิก อบต. ๑๘ คน	
คิดเป็นร้อยละ		๑๐๐	๗๒.๙๖	๙๘.๙๙	๐.๘๕	๐.๑๖		

๓. ประชากร

๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

เปรียบเทียบจำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้านภายในตำบลนาคำ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

ชื่อหมู่บ้าน	ปี ๒๕๖๓				ปี ๒๕๖๔				อัตราประชากร เพิ่มขึ้น/ลดลง (+/-) %
	ชาย	หญิง	ครัวเรือน	รวม ประชากร	ชาย	หญิง	ครัวเรือน	รวม ประชากร	
นาคำ หมู่ ๑	๑๒๙	๑๓๐	๘๒	๒๕๙	๑๒๗	๑๒๖	๙๐	๒๕๓	(-) ๐.๐๖
หนองขุน หมู่ ๒	๑๙๔	๒๑๑	๑๑๙	๔๐๕	๑๙๖	๒๑๒	๑๒๖	๔๐๘	(+) ๐.๐๓
กุดจิก หมู่ ๓	๒๓๐	๒๔๘	๑๓๙	๔๗๘	๒๓๔	๒๕๐	๑๔๘	๔๘๔	(+) ๐.๐๖
ดอนมุย หมู่ ๔	๒๗๙	๒๘๘	๑๕๓	๕๖๗	๒๖๙	๒๘๗	๑๗๐	๕๕๖	(-) ๐.๑๑
หนองแฝก หมู่ ๕	๑๔๓	๑๕๑	๙๐	๒๙๔	๑๔๗	๑๕๔	๑๐๖	๓๐๑	(+) ๐.๐๗
หนองม่วง หมู่ ๖	๗๓๗	๗๑๓	๓๕๕	๑,๔๕๐	๗๒๕	๗๑๖	๔๕๑	๑,๔๔๑	(-) ๐.๐๙
เหล่าสิมมา หมู่ ๗	๑๓๑	๑๑๒	๕๙	๒๙๓	๑๓๕	๑๑๔	๗๘	๒๘๙	(+) ๐.๐๖
หนองม่วงพัฒนา หมู่ ๘	๒๖๒	๒๕๑	๑๓๙	๕๕๒	๒๖๔	๒๔๗	๑๔๗	๕๕๑	(-) ๐.๐๒
กุดจิก หมู่ ๙	๒๒๗	๒๒๔	๑๕๔	๔๕๑	๒๒๖	๒๒๖	๑๖๒	๔๕๒	(+) ๐.๐๑
รวม	๒,๓๓๒	๒,๓๒๘	๑,๒๙๐	๕,๖๖๐	๒,๓๒๓	๒,๓๓๒	๑,๔๗๘	๕,๖๕๕	(-) ๐.๐๕

๓.๒ ช่วงอายุและจำนวนประชากร

จำนวนประชากรในตำบลนาคำที่แยกตามช่วงอายุ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔

จำนวนประชากร (แยกตามช่วงอายุ)	ชาย	หญิง	รวม
จำนวนประชากรเยาวชน อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี	๔๙๖	๔๗๔	๙๗๐
จำนวนประชากร อายุ ๑๘-๖๐ ปี	๑,๕๖๙	๑,๕๐๓	๓,๐๗๒
จำนวนประชากรผู้สูงอายุ อายุมากกว่า ๖๐ ปี	๒๕๘	๓๕๕	๖๑๓
รวม	๒,๓๒๓	๒,๓๓๒	๕,๖๕๕

๔. สภาพทางสังคม

๔.๑ การศึกษา

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ จำนวน ๔ แห่ง ดังนี้

ลำดับ ที่	ชื่อสถานศึกษา	ระดับการศึกษา	จำนวน	
			นักเรียน	ห้อง
๑	โรงเรียนบ้านดอนมุย หนองแฝก	- อนุบาล ๑-๒ - ประถมศึกษา	๒๔ ๕๒	๒ ๖
๒	โรงเรียนบ้านกุดจิก	- อนุบาล ๑-๒ - ประถมศึกษา	๙ ๓๑	๒ ๖
๓	โรงเรียนบ้านหนองขุน นาคำ	- อนุบาล ๑-๒ - ประถมศึกษา	๑๗ ๓๓	๒ ๖
๔	โรงเรียนบ้านหนองม่วง	- อนุบาล ๑-๒ - ประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น	๔๗ ๑๒๐ ๖๓	๒ ๖ ๓

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ จำนวน ๓ แห่ง ดังนี้

ชื่อสถานศึกษา	ระดับการศึกษา	จำนวน		ครู	เปิดดำเนินการ ตั้งแต่
		นักเรียน	ห้อง		
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนมุย	ปฐมวัย (อนุบาล ๓ ขวบ)	๒๐	๒	๔	พ.ศ. ๒๕๓๖
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแฝก	ปฐมวัย (อนุบาล ๓ ขวบ)	๒๐	๒	๓	พ.ศ. ๒๕๓๕
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองม่วง	ปฐมวัย (อนุบาล ๓ ขวบ)	๔๒	๒	๕	๒๒ ก.พ. ๒๕๓๘

๔.๒ สาธารณสุข

ตำบลนาคำ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข ดังนี้

๔.๒.๑ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน ๑ แห่ง

- นักวิชาการสาธารณสุข	๒	คน
- พยาบาลวิชาชีพ	๑	คน
- ผู้ช่วยพยาบาล	๑	คน
- พนักงานทั่วไป	๑	คน
- เติยงคนไข้	๒	เตียง

๔.๒.๒ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน จำนวน ๙ แห่ง

๔.๒.๓ อาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน ๘๙ คน

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาคำ มีขอบเขตการดำเนินการบริการสาธารณสุข ผสมผสาน ทั้งด้านการสร้างเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ รวมทั้งการจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยมีจุดเน้น ดังนี้

๑) ดำเนินการเชิงรุก โดยมุ่งเข้าหาประชาชนและชุมชนเพื่อการสร้างสุขภาพเป็นหลัก รวมทั้งมุ่งจัดการกับปัจจัยเสี่ยงที่เป็นต้นเหตุของปัญหาสุขภาพ เช่น การดูแลร่างกายภาพบำบัดที่บ้านผู้ป่วย เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ลดภาระของครอบครัว การเยี่ยมบ้านสำรวจผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (เบาหวาน ความดันโลหิตสูง) เพื่อการป้องกันโรคแทรกซ้อน การสำรวจหญิงมีครรภ์เพื่อให้มาฝากครรภ์ให้ครบก่อนคลอดเป็นการป้องกันทารกขาดธาตุเหล็กและสารไอโอดีน ร่วมกับ อบต. ดูแลพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต. ร่วมกับชุมชนรณรงค์ป้องกันไข้เลือดออก เป็นต้น

๒) มีความเชื่อมโยงระบบบริการ โดยที่สามารถปรึกษาแพทย์ในโรงพยาบาลที่เลี้ยง หรือส่งต่อผู้ป่วยได้ตลอดเวลา ทั้งนี้อาจมีบริการเตียงนอนเพื่อสังเกตอาการโดยไม่รับผู้ป่วยไว้นอนค้างคืน และหากมีกรณีฉุกเฉิน ก็สามารถประสานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินในการออกไปรับผู้ป่วยและให้การปฐมพยาบาลก่อนส่งต่อ

๓) ชุมชนมีส่วนร่วม โดยมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการดำเนินงาน ของประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นให้สามารถร่วมกันดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชนอย่างยั่งยืน ตำบลนาคำ อยู่ห่างจากโรงพยาบาลวานรนิวาส ประมาณ ๗ กม.

๔.๓ อาชญากรรม

อาชญากรรมในพื้นที่ตำบลนาคำ ส่วนใหญ่จะปรากฏให้เห็นในรูปแบบของอาชญากรรมพื้นฐาน เป็นอาชญากรรมที่พบเห็นโดยทั่วไป ไม่มีความสลับซับซ้อนของรูปแบบอาชญากรรม ผู้ประกอบอาชญากรรมมักมีจำนวนเพียงคนเดียว หรือแม้จะมีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชญากรรมก็มีจำนวนไม่มากนัก เป็นผู้มีการศึกษาไม่สูงหรือเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสในสังคมเป็นสำคัญ และไม่มีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการประกอบอาชญากรรม และส่วนใหญ่จะสามารถไกล่เกลี่ยกันได้ เช่น ปัญหาการลักทรัพย์ การปล้นจี้ การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

๔.๔ ยาเสพติด

ยาเสพติดที่พบมากสุดในพื้นที่ตำบลนาคำ คือ ยาบ้า โดยผู้ค้าพยายามที่จะใช้กลยุทธ์ทางการตลาดโดยการแบ่งบรรจุในราคาต่างๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงลูกค้าทั้งในระดับกลางและระดับล่าง ซึ่งที่ผ่านมาปรากฏผลการจับกุมและการเข้าบำบัดรักษาที่เพิ่มสูงขึ้น

๔.๕ การสังคมสงเคราะห์

ในพื้นที่ตำบลนาคำ อยู่ภายใต้การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ เป็นผู้รับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ ทำหน้าที่ ดังนี้

๑. งานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ/ผู้พิการ/ผู้ป่วยเอดส์
๒. งานสังคมสงเคราะห์ผู้ยากไร้ด้อยโอกาส ไร้ที่พึ่ง ผู้ประสบภัยพิบัติ
๓. งานด้านการให้คำแนะนำ ด้านสังคมสงเคราะห์แก่ผู้มาขอรับบริการ
๔. งานด้านประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานสังคมสงเคราะห์
๕. งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

๕. ระบบบริการพื้นฐาน

๕.๑ การคมนาคมขนส่ง

ตำบลนาคำตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีระยะทางจากศูนย์กลางของตำบล ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ ถึงศาลากลางจังหวัดสกลนคร ประมาณ ๘๘ กิโลเมตร และระยะทางจากศูนย์กลางของตำบล ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ ถึงที่ว่าการอำเภอวานรนิวาส ประมาณ ๖ กิโลเมตร ประชาชนนิยมเดินทางด้วยรถยนต์ จักรยานยนต์ ตามเส้นทางสาย สน ๔๐๓๗ ผ่านบ้านนาคำ, บ้านดอนมุย และเส้นทางสาย สน ๔๐๓๖ จากบ้านหนองม่วง, บ้านดอนมุย เชื่อมสู่ทางหลวงหมายเลข ๒๒๒ ที่บ้านดอนสวรรค์ ตำบลวานรนิวาส ซึ่งเป็นถนนลาดยางที่ตัดมาจากอำเภอดงหลวง ผ่านอำเภอดงหลวง ไปสิ้นสุดที่อำเภอดงหลวง เพื่อเดินทางไปยังจังหวัดสกลนคร และกรุงเทพมหานคร ในลำดับต่อไป

๕.๒ การไฟฟ้า

ประชากรในพื้นที่ตำบลนาคำ มีจำนวนครัวเรือน ๑,๖๔๕ ครัวเรือน และมีระบบไฟฟ้าใช้กันทุกครัวเรือน โดยคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ แต่สำหรับประชาชนที่มีการขยายครัวเรือนมาอย่างทวีปละยนาแต่ไม่มีการขอจัดบ้านเลขที่บางหลังยังไม่มีการขยายเขตไฟฟ้าไปถึง

๕.๓ การประปา

ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านจะมีระบบประปาประจำหมู่บ้าน ดังนี้

- บ้านนาคำ หมู่ที่ ๑ จำนวน ๑ แห่ง
- บ้านหนองแฝก หมู่ที่ ๕ จำนวน ๑ แห่ง
- บ้านหนองขุ่น หมู่ที่ ๒ จำนวน ๑ แห่ง
- บ้านหนองม่วง หมู่ที่ ๖,๘ จำนวน ๑ แห่ง
- บ้านกุดจิก หมู่ที่ ๓,๙ จำนวน ๒ แห่ง
- บ้านเหล่าสิมมา หมู่ที่ ๗ จำนวน ๑ แห่ง
- บ้านดอนมุย หมู่ที่ ๔ จำนวน ๑ แห่ง

๕.๔ โทรศัพท์

ตำบลนาคำ ส่วนมากประชาชนในพื้นที่จะใช้โทรศัพท์มือถือ โดยเฉลี่ยจะมีโทรศัพท์มือถือครบทุกครัวเรือน

๕.๕ ระบบโลจิสติกส์ (Logistics) หรือการขนส่ง

ภายในอำเภอวานรนิวาส มีศูนย์ไปรษณีย์ ๑ แห่ง (รหัสไปรษณีย์ ๔๗๑๒๐) โดยมีบุรุษไปรษณีย์ประจำตำบลนาคำ จำนวน ๑ คน มีหน้าที่ส่งเอกสาร จดหมาย ในพื้นที่ โดยจะรับและส่งไปรษณีย์จดหมายทุกวัน ยกเว้นวันหยุดราชการ และวันหยุดนักขัตฤกษ์

๖. ระบบเศรษฐกิจ

๖.๑ การเกษตร

ราษฎรในพื้นที่ตำบลนาคำ ส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำนาเพื่อการเลี้ยงชีพโดยจะปลูกข้าวเหนียวไว้เพื่อรับประทานและจำหน่าย โดยมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน ดังนี้

- พื้นที่การทำนา จำนวน ๑๓,๓๓๘๐ ไร่
- พื้นที่การทำสวน จำนวน ๓,๓๘๕ ไร่
- พื้นที่ป่าชุมชน จำนวน ๕๒๕ ไร่

๖.๒ การประมง

การเลี้ยงสัตว์ส่วนมากจะเลี้ยงกันโดยไม่เป็นระบบ ทุกอย่างจะพึ่งพาธรรมชาติเป็นโดยส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงปลาก็จะปล่อยปลาตามบ่อที่อยู่ในบ่อเลี้ยงปลาไม่มีการให้อาหารปลาจะจับปลาอีกทีก็หลังจากเกี่ยวข้าวเสร็จ

๖.๓ การปศุสัตว์

การเลี้ยงโค กระบือส่วนใหญ่มักจะเป็นสายพันธุ์พื้นบ้าน โดยจะปล่อยให้หากินเองมากกว่าการให้อาหาร พอดกตอนเย็นก็จะไล่เข้าคอกที่ทำไว้ นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ที่จะเป็นการปล่อยไม่มีการจำกัดพื้นที่ปล่อยให้เดินไปได้ทุกที่ที่ไก่และเป็ดอยากไป ตอนเช้าก็จะให้อาหารเป็นข้าวเปลือก หรือข้าวสาร น้ำที่ให้ไก่กินก็จะป้อนกะลาใส่น้ำ นำไปวางไว้ตามใต้ร่มไม้ พอดกตอนเย็นไก่เข้านอนก็จะหาที่นอนตามต้นไม้ตามเล้าไก่เล็กๆ

๖.๔ การบริการ

ในพื้นที่ตำบลนาคำ ไม่มีจุดบริการด้านเศรษฐกิจ

๖.๕ การท่องเที่ยว

ในพื้นที่ตำบลนาคำ ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เด่นชัด

๖.๖ อุตสาหกรรม

ในพื้นที่ตำบลนาคำ ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม

๖.๗ การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ (ร้านค้า ๔๒ แห่ง โรงสี ๑๓ แห่ง รีสอร์ท ๑ แห่ง)

- ประชาชนในพื้นที่ที่มีการรวมตัวก่อตั้งกลุ่มอาชีพในหลายหมู่บ้าน จำนวน ๒๓ กลุ่ม เช่น
- บ้านนาคำ ม.๑ ⇨ กลุ่มเลี้ยงหอย ,กลุ่มเย็บผ้า และกลุ่มเลี้ยงวัวพันธุ์พื้นเมือง
 - บ้านหนองขุ่น ม.๒ ⇨ กลุ่มเลี้ยงโค-กระบือ และกลุ่มจักสาน
 - บ้านกุดจิก ม.๓ ⇨ กลุ่มเลี้ยงหมู ,กลุ่มปลูกเห็ด,กลุ่มเลี้ยงไก่ และกลุ่มเย็บผ้า
 - บ้านดอนมุย ม.๔ ⇨ กลุ่มเลี้ยงโค และกลุ่มเลี้ยงปลา
 - บ้านหนองแฝก ม.๕ ⇨ กลุ่มเลี้ยงโค -กระบือ
 - บ้านหนองม่วง ม.๖ ⇨ กลุ่มเลี้ยงวัว ,กลุ่มเลี้ยงปลา ,กลุ่มฝ้าย้อมคราม และกลุ่มทอผ้าขาวม้า
 - บ้านเหล่าสีมมา ม.๗ ⇨ กลุ่มปลูกเห็ด
 - บ้านหนองม่วงพัฒนา ม.๘ ⇨ กลุ่มปลูกเห็ด ,กลุ่มทอผ้า ,และกลุ่มเลี้ยงปลา
 - บ้านกุดจิก ม.๙ ⇨ กลุ่มเย็บผ้าคราม ,กลุ่มฝ้าย้อมครามธรรมชาติ และกลุ่มข้าวฮาง

๖.๘ แรงงาน

ในพื้นที่ตำบลนาคำ แรงงานส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานในด้านภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนมาก กล่าวคือ ในช่วงฤดูกาลทำนาก็จะรับจ้างปักดำ ช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวก็จะรับจ้างเกี่ยวข้าว ส่วนการใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม จะพบว่าวัยทำงานจะเคลื่อนย้ายไปทำงานในพื้นที่เขตอุตสาหกรรม

๗. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๗.๑ การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ จะนับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ ๙๘.๐๐ และศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ ๐.๐๒ และมีวัด/ที่พักสงฆ์ จำนวน ๑๕ แห่ง ได้แก่

หมู่ที่	บ้าน	ชื่อวัด	นิกาย
๑	นาคำ	วัดศรีสุธรรม	มหานิกาย
๒	หนองขุ่น	วัดโพธิ์ชัย ที่พักสงฆ์ป่าช้า	มหานิกาย ธรรมยุติ
๓	กุดจิก	วัดโสภณธรรมมาราม วัดป่าอัมพวัน	ธรรมยุติ ธรรมยุติ
๔	ดอนมุย	วัดเขตุน วัดบ้านดอนมุย	มหานิกาย มหานิกาย
๕	หนองแฝก	วัดศรีสะอาดดำรงธรรม วัดป่าหนองแฝก	มหานิกาย ธรรมยุติ
๖	หนองม่วง	วัดศรีบุญเรือง ที่พักสงฆ์ธรรมเทโว	มหานิกาย มหานิกาย
๗	เหล่าสีมมา	วัดศรีสะอาด	มหานิกาย
๘	หนองม่วงพัฒนา	วัดป่าศรีสำราญ วัดป่าอรัญวาสี	ธรรมยุติ ธรรมยุติ
๙	กุดจิก	วัดโพธิ์ศรี วัดป่าศรีวิชัย	มหานิกาย ธรรมยุติ

๗.๒ ประเพณีและงานประจำปี

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญของประชาชนในตำบลนาคำ มีดังนี้

๑. ประเพณีบุญพระเวสสันดร ประมาณเดือนเมษายนประชาชนในท้องถิ่นจะนำอาหารคาว หวาน มาทำบุญที่วัด และจะมีการแสดงพระธรรมเทศนา เรื่อง พระเวสสันดรชาดก โดยให้จับสั้งภายในวันเดียวและงานบุญนี้มักนำของมาถวายพระ เรียกว่า กัณฑ์หลอน ประเพณีจะจัดที่บ้านหนองม่วงและหนองม่วงพัฒนา ร่วมกัน

๒. ประเพณีทำบุญข้าวสาร ประมาณเดือนกันยายน ซึ่งเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว โดยจะทำการกระถางสามเหลี่ยมหรือสี่เหลี่ยมภายในกระถาง ประกอบด้วย ข้าวแดง ข้าวดำ อาหารคาว หวาน แล้วนำไปวางไว้บริเวณวัด เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติ พี่น้อง ที่ล่วงลับไปแล้วให้ได้รับส่วนกุศลที่อุทิศไปให้ถือว่าเป็นประเพณีที่ทำสืบเนื่องกันมาทุกหมู่บ้านในตำบลนาคำ

๓. ประเพณีสงกรานต์ วันที่ ๑๓-๑๕ เมษายน ของทุกปี ถือได้ว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ไทย มีการรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตัวเองครอบครัว และชุมชน

๔. ประเพณีทำบุญทอดกฐิน ประมาณเดือนธันวาคม โดยประชาชนจะนำเอาเครื่องอัฐบริขารที่จำเป็นในการทอดถวายองค์กฐิน ซึ่งประกอบด้วย บาตร,สังฆาฏิ,จีวร,สบง,มิดโกนหรือมิดตัดเล็บ,สายรัดประคต, ผ้ากรองน้ำ และเข็ม ไปทอดยังวัดที่อยู่ในชุมชน เพื่อให้พระสงฆ์มีเครื่องอัฐบริขารไว้ใช้ในกิจของสงฆ์ และเกิดอานิสงส์แก่พุทธศาสนิกชนที่นำไปทอดถวายด้วย

๕. ประเพณีแข่งเรือ ตำบลนาคำจะจัดขึ้นทุกปีช่วงประมาณเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นงานประเพณีระดับตำบล โดยทุกหมู่บ้านจะทำการแข่งเรือทั้ง ๘ หมู่บ้าน และเรื่อนอกนำมาแข่งเพื่อชิงถ้วยรางวัล โดยจัดการแข่งขัน ณ บริเวณอ่างเก็บน้ำหนองม่วง บ้านหนองม่วง

๗.๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาชาวบ้านได้ก่อเกิดและสืบทอดกันมาในชุมชนหมู่บ้าน เมื่อหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับสังคมสมัยใหม่ ภูมิปัญญาชาวบ้านก็มีการปรับตัวเช่นเดียวกัน ความรู้จำนวนมากได้สูญหายไปเพราะไม่มีการปฏิบัติสืบทอด เช่น การรักษาพื้นบ้านบางอย่าง การใช้ยาสมุนไพรบางชนิด เพราะหมอยาเก่ง ๆ ได้เสียชีวิตโดยไม่ได้ถ่ายทอดให้กับคนอื่น หรือถ่ายทอดแต่คนต่อมาไม่ได้ปฏิบัติเพราะชาวบ้านไม่นิยมเหมือนสมัยก่อน ใช้ยาสมัยใหม่และไปหาหมอที่โรงพยาบาลหรือคลินิกง่ายกว่า งานหัตถกรรมทอผ้า การจักสานไม้ไผ่ แม้จะยังเหลืออยู่ไม่น้อย แต่ก็ได้ถูกพัฒนาไปเป็นการค้า ไม่สามารถรักษาคุณภาพและฝีมือแบบดั้งเดิมไว้ได้ในการทำมาหากินมีการใช้เทคโนโลยีทันสมัย ใช้รถไถนาแทนควาย รถอีแต่นแทนเกวียน

ภาษาถิ่นในตำบลนาคำ

ตำบลนาคำมีชนพื้นเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆอาศัยอยู่ ๒ กลุ่มได้แก่ กลุ่มไทยย้อย กลุ่มภูไท

๑. กลุ่มไทยย้อย (ภาษาโย้ย) ชาวไทยย้อยจะอาศัยอยู่บ้านนาคำ บ้านหนองซุ่น บ้านดอนมุย บ้านหนองม่วง บ้านหนองม่วงพัฒนา และบ้านเหล่าสิมมา กลุ่มชาวไทยย้อยนี้เป็นกลุ่มที่มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มีความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตอย่างมัธยัสถ์และสมถะ มีรูปแบบแนวทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาพูดในกลุ่มของตนและยังมีการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยกลางในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น หรือในระบบราชการชาวไทยย้อยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ทำให้มีอิทธิพลต่อกรอบการดำเนินชีวิตและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเป็นอยู่และเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ชาวไทยย้อยมีความขยันอดทนในการทำงาน เช่น ทำนา ทำไร่ และการทอผ้าซึ่งปัจจุบันได้รับการส่งเสริมให้มีกลุ่มทอผ้าที่มีฝีมือ มีความรักความสามัคคีมีน้ำใจดี เคารพผู้อาวุโสและจะไม่ทะเลาะวิวาทกัน

๒. กลุ่มภูไท (ภาษาผู้ไทย) ชาวภูไทหรือผู้ไทยจะอาศัยอยู่บ้านกุดจิก หมู่ที่ ๓,๙ และบ้านหนองแฝก หมู่ที่ ๕ ชาวภูไทเป็นกลุ่มชนที่มีความขยัน อดออม และมีวัฒนธรรมในเรื่องการถัก-ทอ เต็นซัด จึงปรากฏเสื้อผ้าชนิดต่างๆ ทั้งผ้าฝ้าย ไหม ในกลุ่มชาวภูไท เช่น ผ้าย้อมคราม ผ้าแพรวา ชนกลุ่มนี้มีวัฒนธรรมเรื่องเสื้อผ้าเด่นชัดมาก โดยเฉพาะการทอผ้าชิ้นหมี ตีนต่อ ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวภูไทก็เหมือนกับครอบครัวไทยทั่วไป

๗.๔ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

- ผลิตภัณฑ์ข้าวกล่อง
- ผ้าฝ้าย ผ้าขาวม้า
- ผ้าย้อมคราม

๘. ทรัพยากรธรรมชาติ

๘.๑ น้ำ

แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่

ประเภทลำห้วย ได้แก่

๑. ลำห้วยโทง เป็นลำน้ำที่ไหลมาจาก ตำบลวานรนิวาส เข้าสู่บ้านดอนมุย (ม.๔) ทางทิศตะวันตก ไหลผ่าน บ้านนาคำ (ม.๑) และบ้านกุดจิก (ม.๓)
๒. ลำห้วยตาด เป็นลำน้ำที่แบ่งอาณาเขตระหว่าง ตำบลนาคำ กับตำบลนาคำ ไหลมาจากตำบลนาคำมารวมกับห้วยโทงที่บ้านดอนมุย (ม.๔)
๓. ลำห้วยแฝก ไหลมาจากบ้านหนองแฝก (ม.๕) มารวมกับห้วยโทงที่บ้านนาคำ (ม.๑)
๔. ห้วยขี้หมู ไหลผ่านบ้านหนองแฝก (ม.๕) หนองขุ่น (ม.๒) และบ้านกุดจิก (ม.๓)
๕. ห้วยไร่ ไหลผ่านบ้านหนองม่วง (ม.๖) และบ้านหนองม่วงพัฒนา (ม.๘)

ประเภทหนอง/บึง ได้แก่

๑. หนองม่วง เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติได้พัฒนาเป็นอ่างเก็บน้ำอยู่ที่บ้านหนองม่วง (ม.๖) (ม.๘)
๒. หนองขุ่น เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติอยู่ที่บ้านหนองขุ่น (ม.๒)
๓. หนองปักสาธารณะประโยชน์บ้านกุดจิก (ม.๓) (ม.๙) ขนาดความกว้าง ๔๕ เมตร ความยาว ๘๕ เมตร
๔. หนองตาไถ่ บ้านหนองแฝก (ม.๕) มีขนาดความกว้าง ๔๕.๐๐ เมตร ความยาว ๑๘๐.๐๐ เมตร

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

๑. ฝาย/อ่าง/ทำนบ ดังนี้

๑. อ่างเก็บน้ำหนองม่วง หมู่ที่ ๖, หมู่ที่ ๘ ของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีขนาดความจุ ๔๘๐,๐๐๐ ลบ.ม.
๒. หนองกุดจิก (ม.๓) (ม.๙) ขนาดความจุ ๕๔,๘๓๘ ลบ.ม ก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๐ รหัส สน. ๒๔๐๗๖ สำนักงาน รพช. กระทรวงมหาดไทย
๓. บ่อน้ำตื้น รวมทั้งสิ้น ๔๓ แห่ง
๔. บ่อบาดาล รวมทั้งสิ้น ๙๑ แห่ง
๕. ประปาหมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น ๗ แห่ง

๖. สระน้ำที่สำคัญ ดังนี้

๖.๑ สระน้ำสาธารณประโยชน์ บ้านนาคำ หมู่ที่ ๑ ขนาดความกว้าง ๔๔.๐๐ เมตร
ความยาว ๖๐.๐๐ เมตร

๖.๒ สระน้ำบ้านหนองขุ่น หมู่ที่ ๒ ขนาดความกว้าง ๕๐.๐๐ เมตร ความยาว
๒๓๐.๐๐ เมตร ขนาดความจุ ๓๑,๙๕๑ ลบ.ม. ก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่

๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๓๘ ส.น. ๒๒๓๗๗ สำนักงาน รพช. กระทรวงมหาดไทย

๖.๓ สระน้ำสาธารณประโยชน์ บ้านดอนมุย หมู่ที่ ๔ ขนาดความกว้าง ๔๕.๐๐ เมตร
ความยาว ๘๐.๐๐ เมตร

๖.๔ สระเก็บน้ำบ้านหนองแฝก หมู่ที่ ๕ (ขุดลอกใหม่ติดกับหนองตาไถ่) จัดทำ
โดยกรมการพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โครงการพัฒนาแหล่ง
น้ำขนาดเล็ก (สระเก็บน้ำ) ขนาดความจุ ๖๘,๐๐๐ ลบ.ม. ก่อสร้างใน
ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ รหัสโครงการ ส.น. ๑๐๕๒

๖.๕ สระเก็บน้ำบ้านเหล่าสิมมา หมู่ที่ ๗ โครงการพัฒนาชนบท ปี พ.ศ. ๒๕๒๗
โดยสำนักงาน รพช. ขนาดความกว้าง ๕๐.๐๐ เมตร ความยาว ๙๐.๐๐ เมตร

๘.๒ ป่าไม้

ทรัพยากรป่าไม้ของตำบลนาคำ ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง เป็นพื้นที่ของป่าช้า ที่สาธารณะที่รกร้าง
ว่างเปล่า ที่สามารถสำรวจได้ จำนวน ๖๕๘ ไร่ ดังนี้

- ป่าช้า จำนวน ๔๒๙ ไร่
- ป่าชุมชนบ้านหนองขุ่น จำนวน ๖๕ ไร่
- ป่าสาธารณะ จำนวน ๓๕ ไร่
- ป่าดงอี่ปาง ดงคำพู และดงคำกั้ง จำนวน ๓,๐๐๐ ไร่

๘.๓ ภูเขา

ตำบลนาคำ ไม่มีภูมิประเทศที่เป็นภูเขา

๘.๔ คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

ตำบลนาคามีแหล่งน้ำธรรมชาติที่เป็นลำห้วยอยู่หลายสาย ได้แก่ กลุ่มลุ่มน้ำยามตอนที่ ๑
ครอบคลุม ๙ หมู่บ้าน ในพื้นที่ ๓๒ ตารางกิโลเมตร สภาพปัญหาของพื้นที่เกิดจากการเสื่อมโทรมของพื้นที่ลุ่ม
น้ำประมาณ ๕% ของพื้นที่ขาดแคลนน้ำในหน้าแล้งประมาณ ๗๐% ของพื้นที่ และพื้นที่น้ำท่วมในฤดูฝน
ประมาณ ๒๕% ของพื้นที่ และกลุ่มลุ่มน้ำสงครามตอนล่างตอนที่ ๒ ครอบคลุม ม.๒,๖,๗,๘ รวม ๔ หมู่บ้าน
ในพื้นที่ ๑๕ ตารางกิโลเมตร สภาพปัญหาของพื้นที่ เกิดจากพื้นที่ดินเค็มบางส่วน บางส่วนขาดแคลนน้ำใน
หน้าแล้ง ประมาณ ๗๐% ของพื้นที่ และพื้นที่น้ำท่วมในฤดูฝน ประมาณ ๒๐% ของพื้นที่ แหล่งน้ำทั้ง ๒ สาย
ไหลผ่านอำเภอวนรรนิवास ไปยังอำเภอกาตากอานวยและไหลลงสู่อำเภอไชยบุรี อำเภอน้ำอูเทน
จังหวัดนครพนม

ส่วนที่ ๒

ยุทธศาสตร์การพัฒนากองครักษ์ส่วนท้องถิ่น

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับมหภาค

๑.๑ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

ในการที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และทำให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์นั้น จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาวและกำหนดแนวทางการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาวเพื่อถ่ายทอดแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลาอย่างต่อเนื่องและมีการบูรณาการ และสร้างความเข้าใจถึงอนาคตของประเทศไทยร่วมกัน และเกิดการรวมพลังของทุกภาคส่วนในสังคมทั้งประชาชน เอกชน ประชาสังคม ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือคติพจน์ประจำชาติ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีรายได้สูงอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว คนไทยมีความสุข อยู่ดีกินดี สังคมมีความมั่นคง เสมอภาค และเป็นธรรม ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปีต่อจากนี้ไป จะประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๑. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ พัฒนาคนทุกช่วงวัยเพื่อให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเฉพาะการพัฒนาและดูแลผู้สูงอายุที่จะมีส่วนสูงขึ้นในสังคมสูงวัยทั้งการสร้างงานที่เหมาะสม การฟื้นฟูและดูแลสุขภาพ

๒. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติเพื่อสร้างความปรองดองในสังคม การสร้างโอกาสให้ทุกคนในสังคมไทยสามารถเข้าถึงทรัพยากรแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อยกระดับรายได้และขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก

๓. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการนโยบายการเงินและนโยบายการคลัง รวมถึงการปฏิรูปภาษีทั้งระบบเพื่อรักษาเสถียรภาพและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ การปรับโครงสร้างทั้งห่วงโซ่คุณค่าในภาคเกษตรอุตสาหกรรม บริการ การลงทุน การพัฒนา SMEs และเกษตรกรรมใหม่

๔. ยุทธศาสตร์ด้านการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน มุ่งอนุรักษ์ฟื้นฟูสร้าง ความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม บริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ

๕. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ให้ความสำคัญกับความมั่นคงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนา ศักยภาพให้ประเทศ

๖. ยุทธศาสตร์ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลในภาครัฐ เพื่อให้การบริหารจัดการภาครัฐมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบและตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม ประชาชนมีส่วนร่วม ประเทศปราศจากคอร์รัปชัน มีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสมระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

๗. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งการเชื่อมโยงเครือข่ายโทรคมนาคม และการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ พื้นที่เมือง การเชื่อมโยงการเดินทางและขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ

๘. ยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ทั้งการเพิ่มการลงทุนวิจัยและพัฒนา และการ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของการพัฒนา วิทยาศาสตร์ฯ

๙. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ พัฒนาภาค เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่ รวมทั้งความต้องการของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง สร้างฐานเศรษฐกิจใหม่เพื่อ รองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

๑๐. ยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ ประเทศเพื่อนบ้าน และภูมิภาค ประสานและพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างประเทศทั้งในเชิงรุกและรับอย่างสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นการดูแลการ ดำเนินงานตามข้อผูกพันและพันธกรณีตลอดจนมาตรฐานต่างๆ ที่ไทยมีความเกี่ยวข้องในฐานะประเทศสมาชิก ทั้งในเวทีระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับอนุภูมิภาค

๑.๓ แผนพัฒนาภาค/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด/แผนพัฒนาจังหวัด

ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ประกอบด้วย

วิสัยทัศน์ (Vision) กลุ่มจังหวัด

“สะพาน การค้า และการท่องเที่ยวอินโดจีน”

(Trade and Tour Bridge to Indochina and Beyond)

เป้าประสงค์รวม (Objectives) “ความมั่นคง ความมั่นคง”

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด (Strategic Issues)

๑. การพัฒนาการค้าและความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน
๒. การพัฒนาการท่องเที่ยว
๓. การพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร
๔. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๑.๔ ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดสกลนคร

วิสัยทัศน์

“สกลนครถิ่นน่าอยู่ มุ่งสู่นวัตกรรม รองรับ ABC ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ

๑. จัดให้มีและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานทางบก ทางน้ำ และไฟฟ้า
๒. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาการศึกษาของประชาชน
๓. ส่งเสริมและเสริมสร้างการจัดระเบียบชุมชน สังคมและความสงบเรียบร้อย
๔. ส่งเสริมและเสริมสร้างการค้า การลงทุน พาณิชยกรรม เกษตรกรรม
๕. ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
๖. ส่งเสริมและเสริมสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๗. พัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นๆ
๘. เสริมสร้างความรู้รักสามัคคี และเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

เป้าหมายการพัฒนา (เป้าประสงค์)

๑. ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน อุปโภค และบริโภคอย่างทั่วถึง
๒. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
๓. ชุมชนและสังคมมีความสงบเรียบร้อย
๔. การค้า การลงทุน พาณิชยกรรม และเกษตรกรรม ได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ
๕. ส่งเสริมการท่องเที่ยว อนุรักษ์ เผยแพร่ประเพณี และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง
๖. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูอย่างยั่งยืน ครอบคลุมทุกพื้นที่
๗. ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพอย่างทั่วถึง
๘. ประชาชนรู้จักสามัคคี และประเทศชาติมั่นคง

ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ และ ๑๙ กลยุทธ์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนากระบวนการผลิตสินค้าเกษตรให้ปลอดภัยและได้มาตรฐาน
- กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาเกษตรและองค์กรให้มีความเข้มแข็ง
- กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาเพิ่มมูลค่าสินค้าเพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการตลาดสินค้าเกษตร และเชื่อมโยงเครือข่าย
- กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

- กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาส่งเสริมและสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว
- กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและส่งเสริมอาชีพ
- กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขัน

- กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้
- กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาจัดระบบการศึกษาให้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ
- กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการสุขภาพอย่างทั่วถึงและมีมาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพลังงานแบบบูรณาการอย่างสมดุล และยั่งยืน

- กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมสนับสนุนสร้างจิตสำนึกและความตระหนักการจัดการการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี
- กลยุทธ์ที่ ๓ การสาธิตและส่งเสริมด้านพลังงานทดแทน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลและความมั่นคง

- กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน
- กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รักษาความสงบเรียบร้อย
- กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาองค์กรและบุคลากร
- กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กลยุทธ์ที่ ๕ กำหนดหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นประมุข ในสถานศึกษาและประชาชนทั่วไปทุกระดับ

กลยุทธ์ที่ ๖ เสริมสร้างความรู้รักสามัคคี และเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสกลนคร

๔.๑ ตำแหน่งการพัฒนาจังหวัด (Positioning)

๑) การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

๒) การค้า การลงทุน

๓) การพัฒนาการท่องเที่ยว

๔.๒ วิสัยทัศน์ (Vision)

“เป็นแหล่งเกษตรปลอดภัย ก้าวไกลการค้า พัฒนาการท่องเที่ยว”

๔.๓ พันธกิจ (Mission)

พันธกิจที่ ๑ บริหารยุทธศาสตร์จังหวัดสกลนครสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจที่ ๒ ประสานงานส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน ในจังหวัด

สกลนครอย่างบูรณาการ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

พันธกิจที่ ๓ กำกับตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการจังหวัดสกลนครตามหลักการบริหาร
กิจการบ้านเมืองที่ดี

๔.๔ ค่านิยม (Value)

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

อยู่สกล หมายถึง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสกลนคร ทั้งโดยการเกิดและ
ที่อยู่อาศัยอันมีความหลากหลายเชื้อสายเผ่าพันธุ์ มีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อศรัทธาในศาสนาพุทธ
ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม รวมทั้งข้าราชการและเจ้าหน้าที่จากภูมิลำเนาอื่นๆ ที่เข้ามาปฏิบัติงานและหรือมา
ประกอบสัมมาอาชีพอยู่ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

รักสกล หมายถึง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และประชาชนทั้งโดยการเกิดและที่อยู่อาศัย ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่
จังหวัดสกลนคร ต่างมีหัวใจและจิตวิญญาณของความรักความผูกพันกับจังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นเมืองที่น่าอยู่
ด้วยภูมิอากาศ ธรรมชาติ รักศรัทธา คุณธรรมทางศาสนา มีจิตสำนึกหวงแหนความเป็นสกลนคร

ทำเพื่อสกลนคร หมายถึง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และประชาชนทั้งโดยการเกิดและที่อยู่อาศัยที่ปฏิบัติงานใน
จังหวัดสกลนคร ข้าราชการที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดสกลนคร ไปปฏิบัติงานในจังหวัดอื่นๆ มีความรักสกลนคร
การปฏิบัติหน้าที่การงาน การประกอบสัมมาอาชีพ เป็นการท างานด้วยหัวใจเพื่อจังหวัดสกลนคร จึงต้องเป็น
บุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน ยึดมั่น ถือมั่นในความถูกต้อง

๔.๕ เป้าประสงค์รวม (Goal)

“เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม และรายได้ของประชาชน”

ตัวชี้วัด

๑) มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดสกลนคร (GPP) เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓ จากปีที่ผ่านมา

๒) รายได้ต่อหัวต่อปีของประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ จากปีที่ผ่านมา

๓) จำนวนฟาร์มที่ผ่านมาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ ๓๐๐ แปลง/ฟาร์ม

๔.๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)

ประเด็น

ยุทธศาสตร์ ชื่อประเด็นยุทธศาสตร์

- ๑ การพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒ การพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว
- ๓ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี
- ๔ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการอย่างสมดุลและยั่งยืน
- ๕ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลและความมั่นคง

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ

ในการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นภารกิจอันดับแรกในการจัดทำแผนพัฒนาเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง เป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องการบรรลุ และแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและมีระบบสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นและปัญหาความต้องการของประชาชน ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน ช่วยลดความไม่แน่นอน ความซ้ำซ้อน มีการจัดทำแผนพัฒนาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด และยุทธศาสตร์จังหวัด ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการมีการประสานและให้ร่วมมือพัฒนาสู่เป้าหมายเดียวกัน

วิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่น

“เพียบพร้อมด้วยโครงสร้างพื้นฐาน ยึดมั่นธรรมาภิบาล สร้างงานในชุมชน บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ

๑. การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพ
๒. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
๓. ส่งเสริมและพัฒนารายได้แก่คนในท้องถิ่น ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้คนในท้องถิ่นกินดีอยู่ดี
๔. การพัฒนาศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง
๕. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เป้าประสงค์ เพื่อยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถให้กับบุคคลและแรงงาน พัฒนาคณะให้มีคุณภาพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และสังคมในอนาคต จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างคนให้มีความรู้ มีความสุข มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ครอบครัวอบอุ่น เพื่อให้คนมีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้ประกอบอาชีพ และเกษตรกรรายย่อยได้รับความคุ้มครองทางสังคมรวมทั้งเตรียมความพร้อมแก่สังคมเพื่อให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของระบบเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ ประชาชนในพื้นที่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นร้อยละ ๕ ต่อครัวเรือน

กลยุทธ์

- ๑.๑ พัฒนาการจัดการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ
- ๑.๒ พัฒนาการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ
- ๑.๓ การพัฒนาด้านสงเคราะห์ การส่งเสริมสวัสดิการ และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสตรี เด็ก คนชรา คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ยากจน
- ๑.๔ การพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน และควบคุมโรค
- ๑.๕ ส่งเสริมและพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความสุข
- ๑.๖ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของเด็ก เยาวชน ชุมชน อาสาสมัคร และองค์กรเอกชน
- ๑.๗ ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการประกอบอาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาการท่องเที่ยว ๓ ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม)

เป้าประสงค์ เพื่อยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการบริการท่องเที่ยวและพัฒนาบุคลากรภาคบริการให้มีศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและนิยมกันอย่างแพร่หลาย ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมอนุรักษ์สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของให้คงอยู่กับชุมชนตลอดไป

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการสืบทอดร้อยละ ๕

กลยุทธ์

- ๒.๑ ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ๒.๒ การพัฒนาอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปะ ศาสนา วัฒนธรรมจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๒.๓ การบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าประสงค์ เพื่อปรับโครงสร้างระบบการผลิตทางการเกษตรและการพัฒนารูปแบบทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ และการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นกับชุมชนมาเป็นหลักในการดำรงอยู่และปฏิบัติตน เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ สังคมและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากสังคมภายนอกได้เป็นอย่างดี

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ ประชาชนมีรายได้ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

- ๓.๑ พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน
- ๓.๒ พัฒนาตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- ๓.๓ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์
- ๓.๔ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เป้าประสงค์ การพัฒนาการให้บริการประชาชนในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดชุมชนมากที่สุด เน้นหลักการกระจายโอกาสในการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใส

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่น

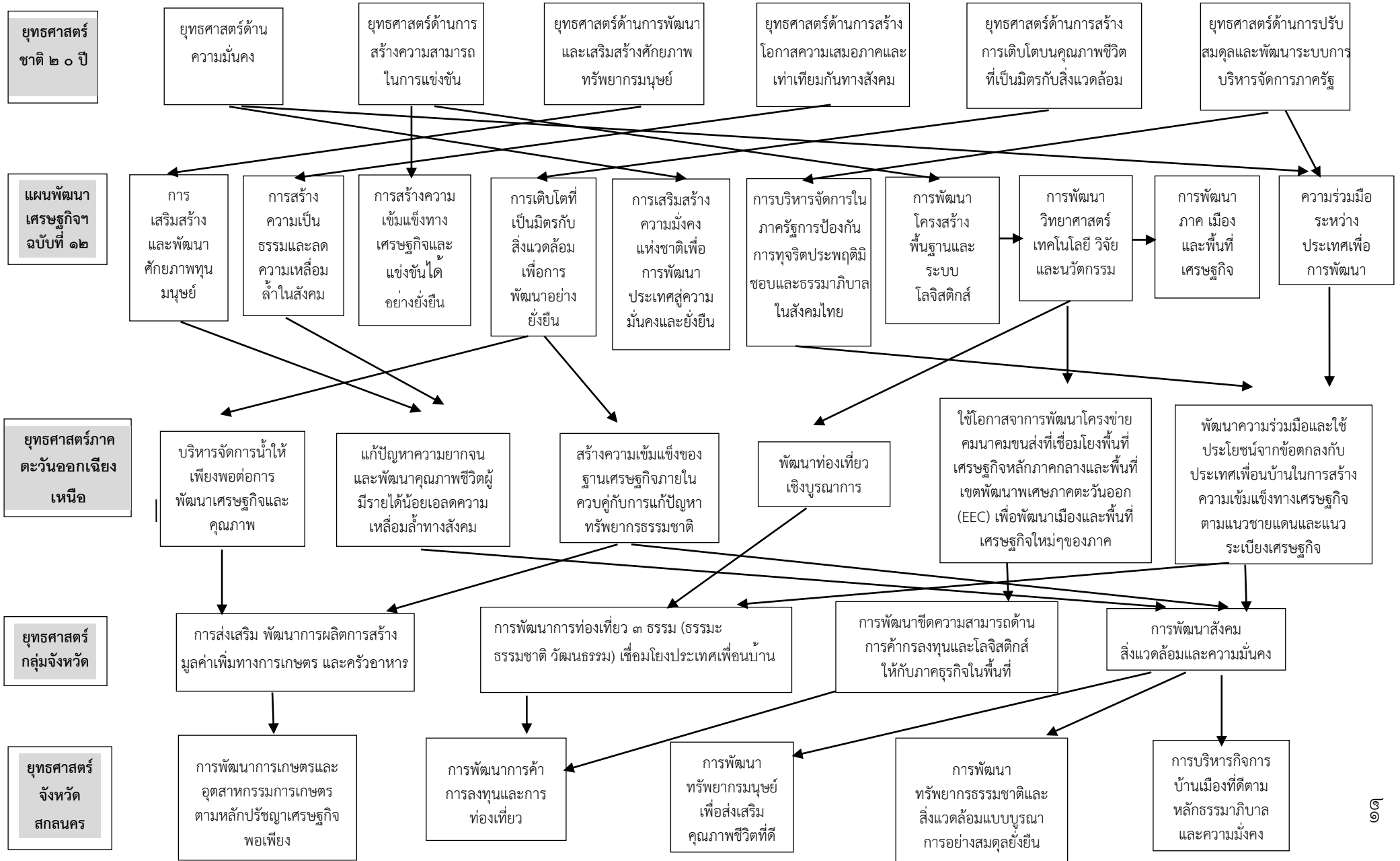
กลยุทธ์

- ๔.๑ การก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาเส้นทางคมนาคม แหล่งน้ำ ระบบสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ
- ๔.๒ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ๔.๓ การพัฒนาการบริการประชาชน
- ๔.๔ การแก้ไขปัญหายาเสพติด การทุจริต คอร์รัปชัน
- ๔.๕ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๔.๖ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๔.๗ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น
- ๔.๘ การพัฒนาองค์กรและบุคลากร
- ๔.๙ การพัฒนาการจัดหาและพัฒนารายได้

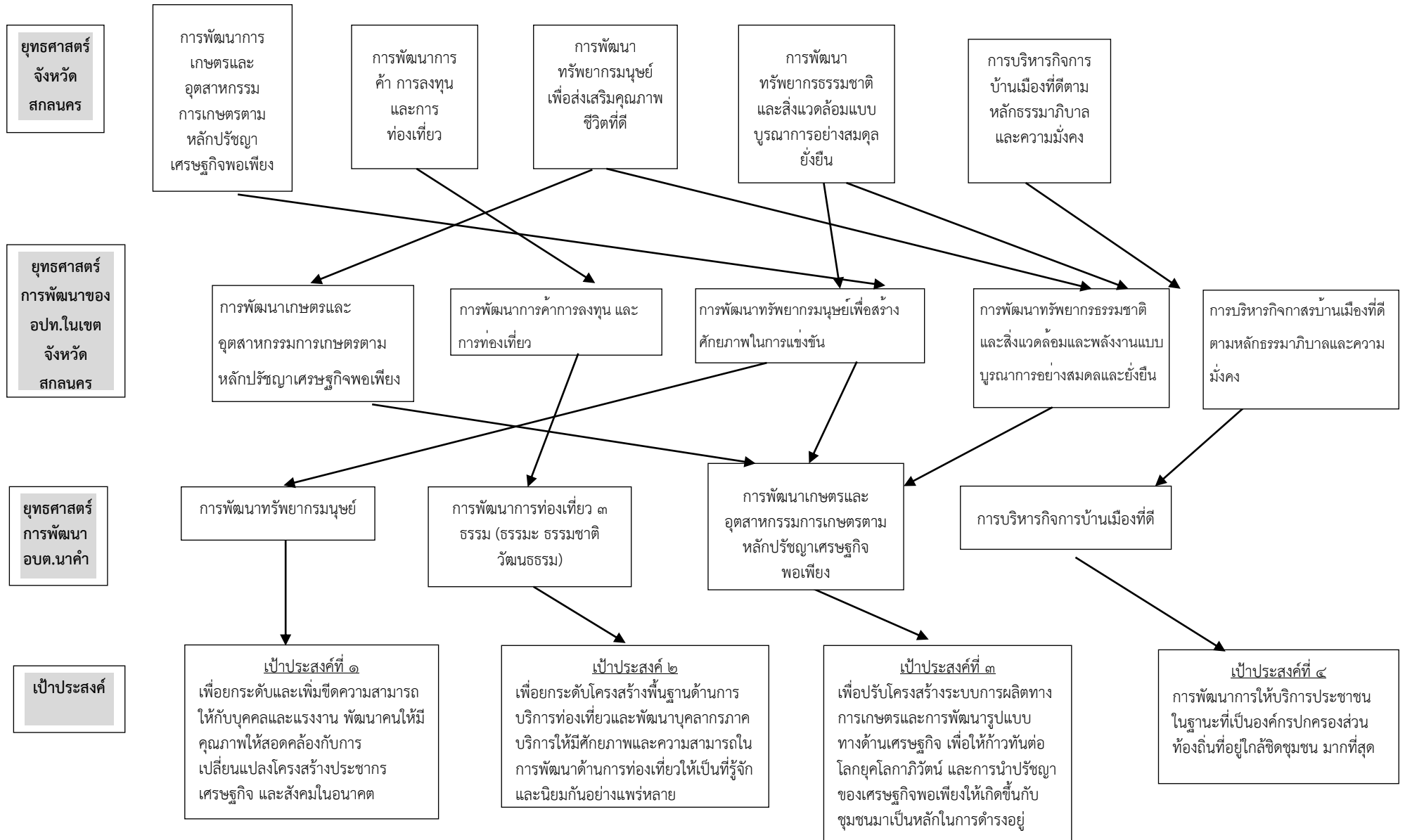
ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แบบ ยท.๐๑

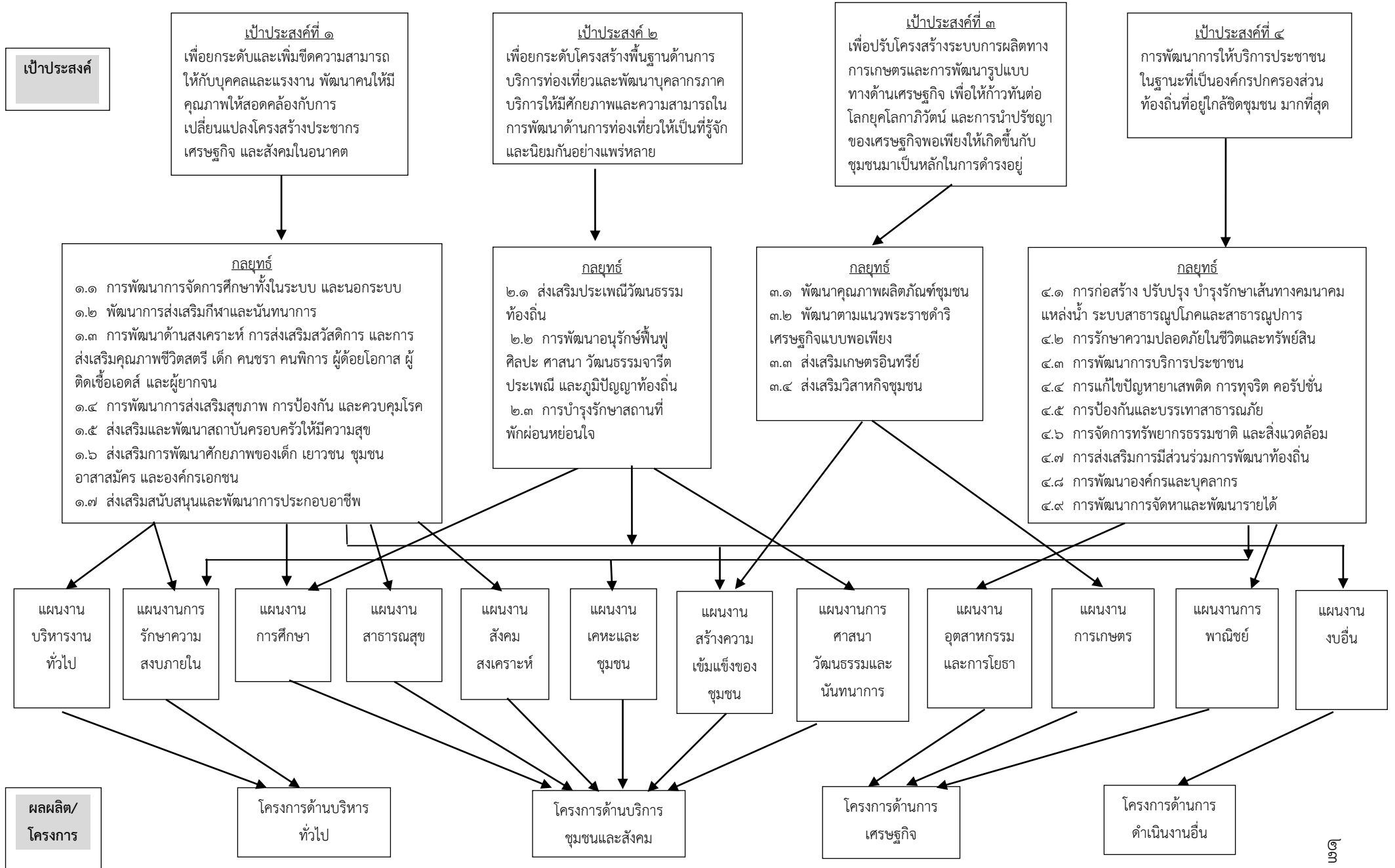
โครงสร้างความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ (ต่อ ๑)

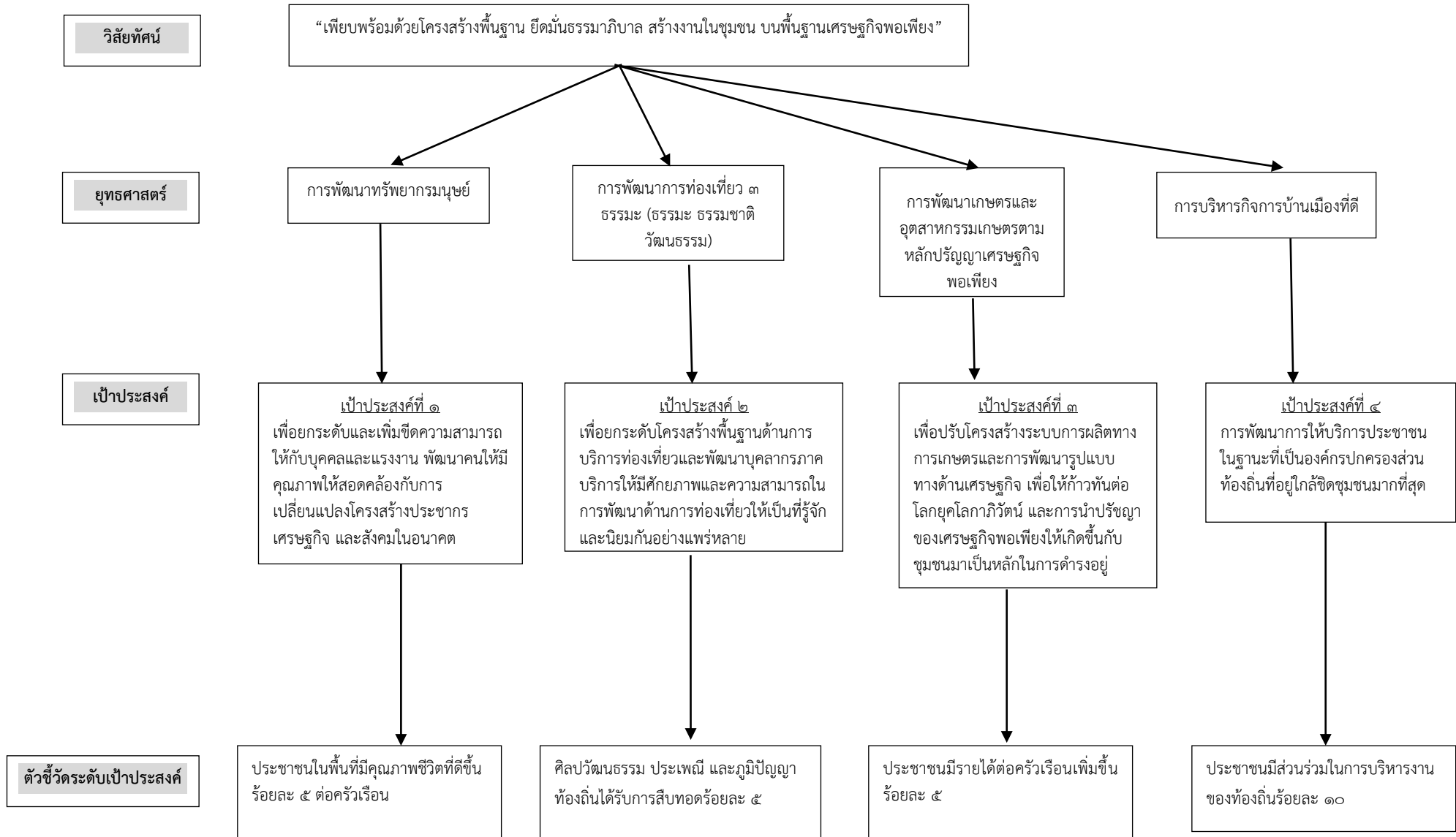

โครงสร้างเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์การพัฒน่องค์การบริหารส่วนตำบลสามัคคี (ต่อ ๒)

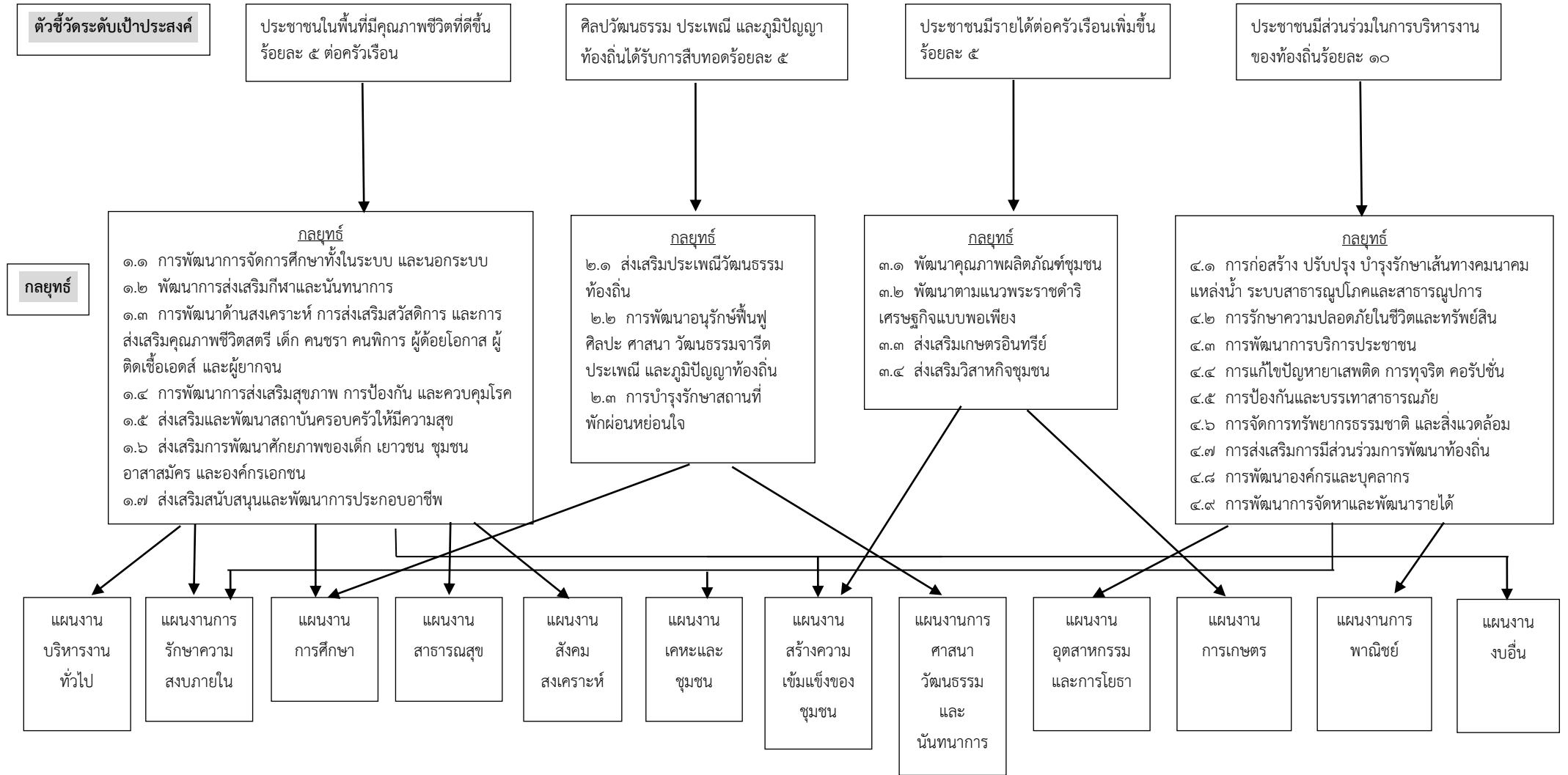

๓.๔ แผนผังยุทธศาสตร์ (Strategic Map)

แบบ ยท.๐๒

๓.๔ แผนผังยุทธศาสตร์ (Strategic Map) (ต่อ ๑)

๓. การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

๓.๑ การวิเคราะห์กรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ

สถานการณ์การพัฒนาท้องถิ่นในปีที่ผ่านมาโดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

จุดแข็ง (Strengths : S)

- ชุมชนแต่ละหมู่บ้านอยู่ไม่ห่างซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้กันสามารถประสานงานได้อย่างรวดเร็ว
- เป็นชุมชนอยู่ใกล้ศูนย์ราชการอำเภอวานรนิวาสทำให้การติดต่อราชการตลอดรวดเร็ว
- มีคลองส่งน้ำชลประทานจากอ่างเก็บน้ำห้วยโทง ทำให้ปลูกพืชนอกฤดูกาลได้
- พื้นที่อยู่ใกล้กับเส้นทางคมนาคมสายหลักพังโคน – บึงกาฬ
- ประชาชนมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ
- สถานที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ เหมาะสมแก่การให้บริการประชาชน
- ถนนภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กทำให้ประชาชนสัญจรไปมาสะดวกสบาย และการขนส่งพืชผลทางการเกษตรได้ทันเวลาเก็บเกี่ยว
- สภาพภูมิศาสตร์เป็นที่ราบเหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม
- ประชาคมยินดีเข้าร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างทุกโครงการ
- เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงทุกหมู่บ้าน
- มีระบบอินเทอร์เน็ตให้บริการประชาชน
- ประชาชนมีความรักสามัคคี มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

จุดอ่อน (Weaknesses : W)

- ราคาผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในเกณฑ์ต่ำ มีต้นทุนในการเกษตรสูง
- ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน
- ถนนสายหลักที่ใช้ติดต่อกับอำเภอเป็นถนนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดรับผิดชอบ ถนนเป็นหลุม เป็นบ่อเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง
- งบประมาณบริหารงานมีน้อยไม่เพียงพอต่อการพัฒนาตำบล
- ประชาชนวัยทำงานมีพื้นฐานการศึกษาต่ำ
- ประชาชนมีภาวะว่างงานหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว
- เจ้าหน้าที่คนเดียวต้องรับผิดชอบหลายงานทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ไม่เต็มที่
- ยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญทางเทคโนโลยี
- ไม่มีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยในการปฏิบัติงาน

โอกาส (Opportunity : O)

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- มีถนนสายหลักติดต่ออำเภอ จำนวน ๒ สาย
- มีถนนลูกรังเพื่อการเกษตรเพียงพอต่อความต้องการภายในตำบล
- การคมนาคมทางบกและไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน
- ได้รับการจากกรมการปกครองในการก่อสร้างประปาภายในหมู่บ้าน และก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก

ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

- แรงงานภาคการเกษตรมีจำนวนมาก และราคาเกษตรอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
- เป็นสังคมเกษตรที่เอื้ออาทร
- มีสมาชิก อปพร.ที่เพียงพอในการให้บริการสาธารณสุข
- ส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ, ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์

ด้านสิ่งแวดล้อม

- สภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์ดี
- คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี
- อัตราการใช้ปุ๋ยชีวภาพเพิ่มขึ้น อัตราการใช้ปุ๋ยเคมีลดลง

ด้านการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

- ส่งเสริมประเพณีการแข่งขันเรือของตำบลนาคำ
- ส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ในชุมชนตำบลนาคำ
- ส่งเสริมประเพณีเนื่องในวันสงกรานต์
- ส่งเสริมกิจกรรมของผู้สูงอายุ

ด้านสาธารณสุข

- ควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก และโรคโควิด ๑๙
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้บริการตลอด ๒๔ ชั่วโมง
- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีครบทุกหมู่บ้าน

ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ
- ส่งเสริมกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติประจำปี
- มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพียงพอต่อความต้องการ
- สนับสนุนอาหารกลางวัน อาหารเสริม(นม)โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กภายในพื้นที่

ด้านการเมืองการบริหาร

- ประชาชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น
- ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่มีการทำงานกันเป็นประจำ
- มีการส่งพนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้าง ผู้บริหารเข้ารับการอบรมในโอกาสต่าง ๆ

อุปสรรค (Theats : T)ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- เงินงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอ
- ประชาชนมีความต้องการเกินความสามารถในการพัฒนา
- การอุทิศพื้นที่ในการก่อสร้างยังไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร
- การคมนาคมทางบกมีอุปสรรคมากในฤดูฝนคือถนนสายหลัก
- กระแสไฟฟ้าขัดข้องบ่อยในช่วงฤดูฝน

ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

- กลุ่มอาชีพภายในตำบลยังขาดการดำเนินการที่ดี
- แรงงานภาคการเกษตรมีจำนวนมากและราคาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
- แรงงานภาคการเกษตรมีพื้นฐานความรู้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ
- จำนวนผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น
- ราคาผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ด้านสิ่งแวดล้อม

- ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการทิ้งขยะ
- สภาพป่าถูกทำลายในการเผาถ่าน
- การบำรุงรักษาและป่ายังขาดความร่วมมือจากประชาชน
- ประชาชนใช้ปุ๋ยเคมีมากกว่าการใช้ปุ๋ยชีวภาพ

ด้านการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

- ประเพณีดั้งเดิมขาดการอนุรักษ์
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านประเพณีท้องถิ่น
- ขาดงบประมาณในการอนุรักษ์ประเพณีต่าง ๆ

ด้านสาธารณสุข

- จำนวนสุนัขในพื้นที่มีจำนวนมากและไม่รายงานลงทะเบียนรับวัคซีนตามขั้นตอน
- เด็กในพื้นที่ได้รับสารอาหารไม่ครบทุกหมู่

ด้านการเมืองการบริหาร

- ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน
- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ
- บริหารงานในงบประมาณที่จำกัด

๓.๒ การประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้อง

สภาพแวดล้อมภายนอก เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล นาคำ ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้หรือควบคุมได้ในระยะสั้นๆ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านต่างๆ ดังนี้

๑. ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural Factors : S) ได้แก่ จำนวนประชากร ระบบการศึกษา ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี แนวโน้มทางสังคม การคมนาคม การสื่อสาร อาชีพ และปัญหาสังคม ฯลฯ

๒. ด้านเทคโนโลยี (Technological Factors : T) ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การผลิตเครื่องจักรกลต่าง ๆ เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

๓. ด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors : E) ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง ภาวะทางการเงิน การว่างงาน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ย การลงทุนต่างๆ ฯลฯ

๔. ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Factors : P) ได้แก่ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ, หลักสตรนโยบายรัฐบาล, นโยบายหน่วยงานต้นสังกัด,กฎหมาย และระเบียบต่างๆ การแทรกแซงทางการเมือง ฯลฯ

ปัจจัยทั้ง ๔ ด้านดังกล่าว มีอิทธิพลต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ มากน้อยแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านกฎหมายจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำมากกว่าด้านอื่นๆ เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายตลอดจนเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาล เป็นแนวหลักในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ ๓
การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนงาน

ที่	ยุทธศาสตร์	ด้าน	แผนงาน	หน่วยงาน รับผิดชอบหลัก	หน่วยงาน สนับสนุน
๑	ยุทธศาสตร์การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์	- ด้านบริหารทั่วไป - ด้านบริการชุมชนและ สังคม - ด้านการดำเนินงานอื่น	- แผนงานบริหารงาน ทั่วไป - แผนงานการศึกษา - แผนงานสาธารณสุข - แผนงานสังคม สงเคราะห์ - แผนงานสร้างความ เข้มแข็งของชุมชน - แผนงานเคหะและชุมชน - แผนงานงบกลาง	สำนักปลัด	อบต.นาคำ
๒	ยุทธศาสตร์การ พัฒนาการท่องเที่ยว ๓ ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ และ วัฒนธรรม)	- ด้านบริการชุมชนและ สังคม	- แผนงานการศาสนา วัฒนธรรม และ นันทนาการ	กองการศึกษาฯ	อบต.นาคำ
๓	ยุทธศาสตร์การพัฒนา เกษตรและ อุตสาหกรรมเกษตร ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	- ด้านการเศรษฐกิจ	- แผนงานการเกษตร	สำนักปลัด	อบต.นาคำ
๔	ยุทธศาสตร์การบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี	- ด้านบริหารทั่วไป - ด้านบริการชุมชนและ สังคม - ด้านการเศรษฐกิจ - ด้านการดำเนินงานอื่น	- แผนงานการรักษาความ สงบภายใน - แผนงานเคหะและชุมชน - แผนงานอุตสาหกรรม และการโยธา - แผนงานการพาณิชย์	กองช่าง	อบต.นาคำ
รวม	๔	๙	๑๓	๔	๑

ส่วนที่ ๔

การติดตามและประเมินผล

๑. การติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์

ตามติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นการติดตามและประเมินผลความสอดคล้องและความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการตามแผนดำเนินงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่สอดคล้อง ซึ่งสามารถนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดหรือไม่ และโครงการพัฒนานั้นประสบความสำเร็จตามกรอบการประเมินในระดับใด โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น กำหนดกรอบแนวทางและวิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประเมินผลโครงการพัฒนาตามที่ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. การกำหนดกรอบ แนวทาง และวิธีการติดตามและประเมินผลแผน กำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๑.๑ ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ แผน และกลยุทธ์ที่กำหนด

๑.๒ ความเพียงพอของทรัพยากรเพื่อการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงาน

๑.๓ ความก้าวหน้าของกิจกรรมที่กำหนดไว้ตามแผนโดยมีการติดตามผล

แบบประสิทธิภาพ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับทรัพยากรที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพ

๑.๔ การประเมินผลกระทบ เป็นการศึกษาผลที่ได้รับรวมยอด

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นอาจนำแนวทางทั้งหมดที่กำหนดมาใช้ หรืออาจเลือกใช้ในบางแนวทางในการติดตามและประเมินแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอย่างน้อยต้องสามารถประเมินความสอดคล้องและความสามารถวัดความสำเร็จหรือความก้าวหน้าของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการจะพิจารณา

๒. การกำหนดกรอบแนวทางและวิธีการในการติดตามและประเมินผลโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจกำหนดแนวทาง ดังนี้

๒.๑ การประเมินผลกระบวนการหรือการประเมินประสิทธิภาพ

๒.๒ การประเมินผลโครงการหรือการประเมินประสิทธิภาพ

๒.๓ การประเมินผลกระทบ

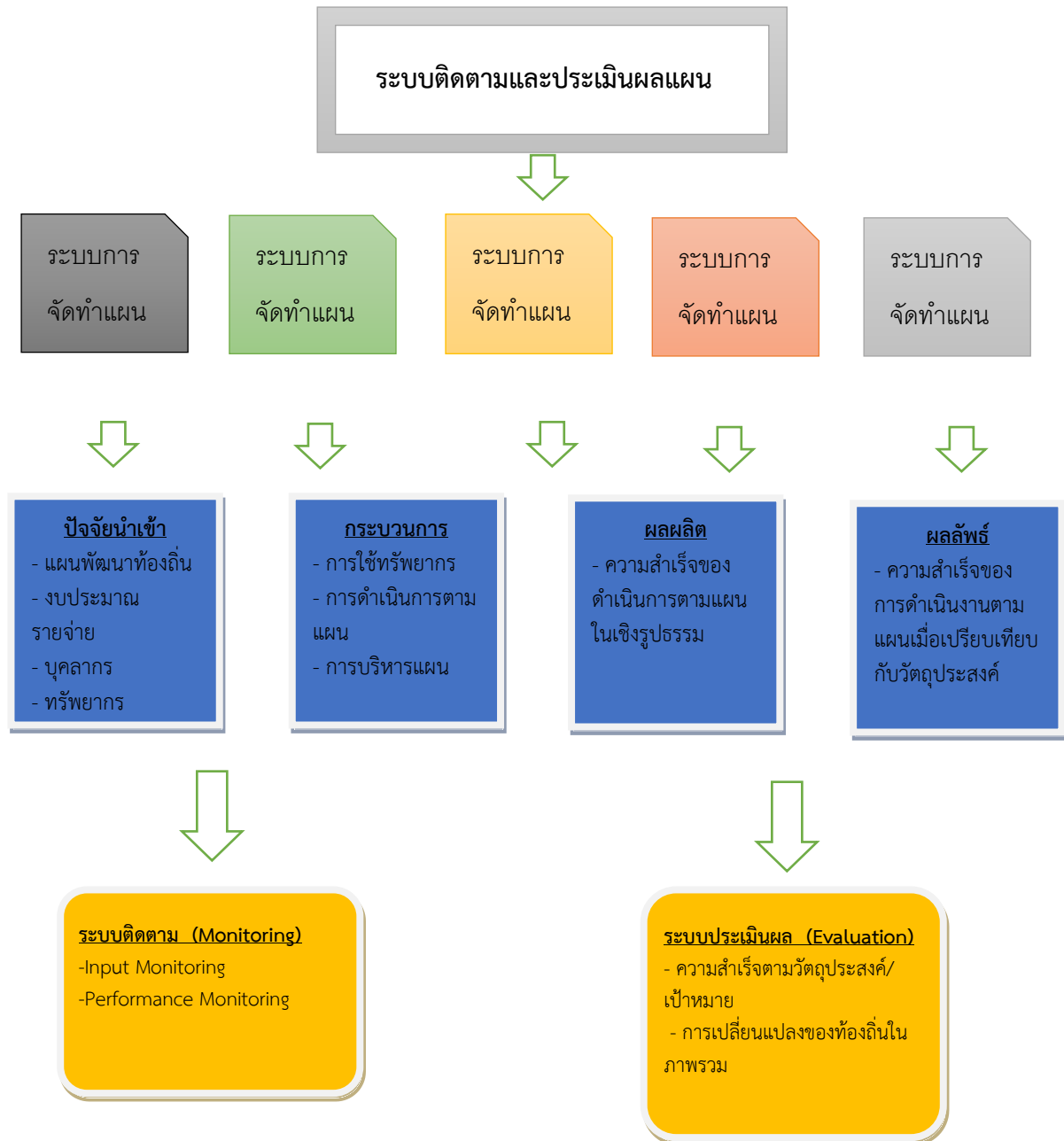
ขั้นตอนที่ ๒ คณะกรรมการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกรอบแนวทางและวิธีการที่กำหนดโดยสามารถติดตามและประเมินผลได้ตลอดระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์พัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ ๓ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาตามกรอบแนวทางและวิธีการที่กำหนด โดยสามารถติดตามและประเมินผลได้ตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการพัฒนาตามแผนดำเนินงานจนถึงสิ้นสุดโครงการ

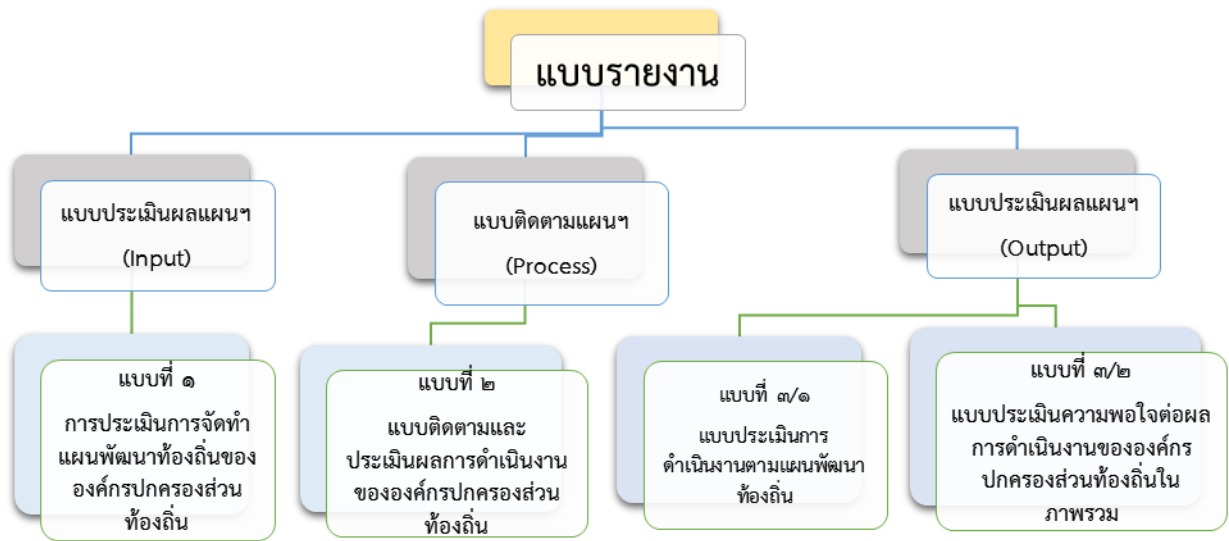
ขั้นตอนที่ ๔ รายงานและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระบบติดตามและประเมินผลแผนการพัฒนาศูนย์ปกครองส่วนท้องถิ่น

การวางระบบติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาศูนย์ปกครองส่วนท้องถิ่นมีสมมุติฐานว่า ระบบติดตามและประเมินผลไม่อาจแยกตัวเองออกจากระบบการบริหารแผนทั้งหมด ดังนั้นระบบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นก่อน หน้าที่แผนพัฒนาจะดำเนินการจึงเป็นเหมือนบริบทที่ย่อมจะส่งผลต่อการบริหารแผน และจะส่งผลต่อการติดตาม และประเมินผลด้วยเช่นกัน ดังนั้น ระบบติดตามและประเมินผลครั้งนี้สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แบบสรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม

วิธีการติดตามและประเมินผล มีขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ดังนี้

๑. กำหนดกรอบ แนวทาง และวิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. สร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการติดตามและประเมินผล
๓. เสนอคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบแนวทาง วิธีการ และเครื่องมือสำหรับการติดตามและประเมินผล
๔. ประชุมชี้แจงแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผล ร่วมกับคณะผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดเตรียมข้อมูลสำหรับรองรับการประเมินก่อนลงพื้นที่จริง
๕. ประชุมสำหรับการติดตามและประเมินผลกับคณะผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวทางและวิธีการที่กำหนด

๒. การติดตามและประเมินผลโครงการ

วิธีการติดตามและประเมินผล มีขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ดังนี้

๑. กำหนดกรอบ แนวทาง และวิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. สร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการติดตามและประเมินผล
๓. เสนอคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบแนวทาง วิธีการ และเครื่องมือสำหรับการติดตามและประเมินผล
๔. ประชุมชี้แจงแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผล ร่วมกับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเตรียมข้อมูลสำหรับรองรับการประเมินก่อนลงพื้นที่จริง
๕. ประชุมสำหรับการติดตามและประเมินผลกับคณะผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวทางและวิธีการที่กำหนด

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ ประกอบด้วย กระบวนการติดตามและการประเมินผลลัพธ์ ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นการตรวจสอบในระหว่างดำเนินกิจกรรมตาม โครงการว่าสามารถดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถระดมความคิด ในการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานที่จะสามารถนำไปสู่การบรรลุแผนที่กำหนดไว้ได้ เครื่องมือที่ใช้ในการ ติดตามผลการดำเนินงาน ได้แก่ แบบติดตามผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ ซึ่ง ประกอบด้วย การติดตามการดำเนินงานของโครงการและการเปลี่ยนแปลงโครงการติดตามการใช้จ่าย งบประมาณ การติดตามโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุน เฉพาะกิจ อุปสรรคในการดำเนินงานการประเมินผล แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจริง เมื่อดำเนินโครงการแล้วเสร็จเปรียบเทียบกับ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ หมวด ๖ ข้อ ๒๙ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑ และในการประเมินผลแผนนั้นจะต้อง ดำเนินการประเมินคุณภาพของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวทางการติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์ เพื่อสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แจ้งตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วน ที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว๗๔๖๗ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ เรื่องแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ให้ แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

๓. สรุปผลการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม

๓.๑ การวัดผลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

(๑) การวัดผลในเชิงปริมาณ

ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อใช้เป็น เครื่องมือในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด ในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนานั้นจะต้องมีการติดตามและประเมินแผนพัฒนา ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๘ หมวด ๖ ข้อ ๒๙ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และ(ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๑ หมวด ๖ ข้อ ๒๙ ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาท้องถิ่นรายงานผลและเสนอความเห็น ซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งประกาศผลการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบในที่เปิดเผยภายในสิบห้าวัน นับแต่วันรายงานผลและ เสนอความเห็นดังกล่าวและต้องปิดประกาศไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลในเชิงปริมาณ มีดังนี้

แบบที่ ๑ การกำกับจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แบบที่ ๒ แบบติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แบบที่ ๓/๑ แบบประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์

แบบประเมินคุณภาพของแผนพัฒนา

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๙ กำหนดให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องติดตามและประเมินผลพัฒนาปีละครั้งในเดือนธันวาคม แล้วเสนอผลการติดตามและประเมินผลให้ผู้บริหารท้องถิ่นทราบเพื่อเสนอต่อสภาท้องถิ่นและคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ได้กำหนดกรอบและแนวทางการติดตามและประเมินผลไว้

(๒) การวัดผลในเชิงคุณภาพ

การจัดผลเชิงคุณภาพองค์การบริหารส่วนตำบลใช้การสำรวจความพึงพอใจในการวัดผลเชิงคุณภาพโดยภาพรวม โดยได้มีการประเมินความพึงพอใจ ซึ่งการประเมินความพึงพอใจทำให้ทราบถึงผลเชิงคุณภาพในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวม

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจ มีดังนี้

แบบที่ ๓/๒ แบบประเมินความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

แบบที่ ๓/๓ แบบประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ

๔. ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต

๔.๑ ผลกระทบนำไปสู่ออนาคต

๑. เกิดการพัฒนาที่ล่าช้าเพราะการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอนสลับซับซ้อน

๒. ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

๓. การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด อาจเพราะขีดจำกัดด้านงบประมาณหรือกฎระเบียบต่างๆ

๔.๒ ข้อเสนอแนะ ผลจากการพัฒนา

๑. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรพิจารณาใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามาเป็นกรอบ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและให้มีความสอดคล้องกัน มีความชัดเจนสามารถนำมาสู่ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้

๒. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

๓. โครงการที่ได้บรรจุไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและแผนดำเนินงานที่ไม่สามารถดำเนินงานได้ ควรหาวิธีการแก้ไขเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้จริงตามแผนดำเนินงาน

๔. ควรพิจารณาตั้งงบประมาณรายจ่ายให้เพียงพอและเหมาะสมกับภารกิจในแต่ละด้านที่ต้องดำเนินการ เพื่อลดปัญหาในการโอนงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม การติดตามและประเมินผล

- ความหมายของการติดตามและประเมินผลโครงการ

- หลักการติดตามโครงการ

- ความสำคัญ

- วัตถุประสงค์การติดตามโครงการ

- วิธีการติดตามโครงการ

- ขั้นตอนการติดตามโครงการ

- ประโยชน์ของการติดตามโครงการ

- หลักการประเมินผลโครงการ

- วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

- ความหมายของการประเมิน

- บุคคลที่จะเป็นนักประเมินที่ดี
- ประเภทของการประเมิน
- ขั้นตอนการประเมิน
- ประโยชน์ของการประเมินโครงการ
- การติดตามและประเมินผลของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- ความเป็นมา
- ยุทธศาสตร์องค์กร
- การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตาม
- แผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- ขั้นตอนการดำเนินงาน
- ผลสำเร็จของงานและการนำไปใช้ประโยชน์

การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) เป็นคำที่มักจะใช้ควบคู่กันการติดตามและประเมินผล จะช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าการทำงานเป็นไปตามแผนหรือไม่มีความก้าวหน้ามีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะได้แก้ไขหาอุปสรรคเหล่านั้น และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป

การติดตาม (Monitoring) และ การประเมิน (Evaluation) เป็นกระบวนการที่แตกต่างกัน มีจุดหมายไม่เหมือนกัน แต่กระบวนการทั้งสองมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และเมื่อนำแนวคิดและหลักการติดตามและประเมินผลมาประสานใช้ด้วยกันอย่างเหมาะสม จะช่วยให้ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติสามารถกำกับ ทบทวน และพัฒนางาน โครงการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินการโครงการใด ๆ ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน ๓ ส่วน คือ

๑. การวางแผน (Planning หรือ Project Design) เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์อันจะนำไปสู่การกำหนดรายละเอียดในแต่ละส่วนโครงการ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายแนวทางการดำเนินงานและผลที่คาดว่าจะได้รับ

๒. การดำเนินงาน/การปฏิบัติตามแผน (Implementation) เป็นขั้นตอนการบริหารงานเพื่อดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในส่วนของการวางแผน เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรให้ไปสู่เป้าหมายของโครงการ

๓. การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) เป็นขั้นตอนที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินโครงการ เพราะเป็นการติดตามกำกับดำเนินการของโครงการ เพื่อปรับปรุงและตรวจสอบผลสำเร็จของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์/เป้าหมาย/ตัวชี้วัดหรือไม่

วงจรการดำเนินงานโครงการ

การวางแผน (Planning)

การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

การดำเนินงาน/การปฏิบัติตามแผน (Implementation)

การติดตามและประเมินผล

หลักการติดตามโครงการ

การติดตาม (Monitoring) เป็นกระบวนการในการบริหารงาน เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานที่จะช่วยให้ระบบการวางแผนและการบริหารงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยรวบรวมข้อมูลตามระบบงาน เช่น เป้าหมาย วิธีการ ผลการปฏิบัติงาน แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไข และเพื่อให้ได้ผลงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การติดตามเป็นวิธีการในการเร่งรัดตรวจสอบการดำเนินงาน/โครงการ ให้ดำเนินงานแล้วเสร็จตามเวลา และการติดตามผลนั้นจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตลอดห้วงเวลาการดำเนินงาน/โครงการ อาจจะติดตามผลประจำทุกเดือน ๑ เดือน ๓ เดือน หรือตามความเหมาะสมในการเร่งรัดงาน เป็นต้น

ความสำคัญการติดตามผลจะมุ่งเน้นข้อมูลที่มีความสำคัญของโครงการ ดังนี้

๑. ผลการปฏิบัติงาน (ของผู้รับผิดชอบ) หรือกิจกรรมเพื่อใช้ตรวจสอบว่าได้ปฏิบัติตามระยะเวลาที่แผนได้กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินงาน

๒. ผลการใช้ปัจจัยหรือทรัพยากร (Input) เพื่อตรวจสอบดูว่าโครงการ ได้รับปัจจัยหรือทรัพยากรทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพตามระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่

๓. ผลการดำเนินงาน (Outputs) เพื่อตรวจสอบว่าได้ผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง ทั้งในด้านแผนงานและขั้นปฏิบัติงานวัตถุประสงค์การติดตามโครงการ

๑. เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน

๒. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน

๓. เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง การดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดวิธีการติดตามโครงการ การติดตามเป็นการเก็บและรวบรวมข้อมูลซึ่งโดยทั่วไปกระทำได้หลายวิธี เช่น เก็บและรวบรวมข้อมูลจากผู้ดำเนินงานโดยตรง/การสอบถามผู้ดำเนินโครงการ หรือผู้ให้ดำเนินการจัดส่งข้อมูลตามแบบสอบถาม/แบบรายงาน หรือดำเนินการทั้ง ๒ วิธี ควบคู่ไปกับการไปดูสถานที่ปฏิบัติการหลังจากเก็บและรวบรวมข้อมูลได้แล้ว จะนำมาประมวลวิเคราะห์เปรียบเทียบผลงานกับเป้าหมาย เพื่อประเมินความก้าวหน้าว่าผลงานได้ผลประการใด มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่หากมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นในขั้นตอนใด กล่าวคือ ขั้นตอนการวางแผน (Planning) หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน (Implementation) จะได้นำมาใช้ประโยชน์หรือนำไปปรับปรุงแก้ไขจัดทำ

รายงานเป็นระบบและต่อเนื่อง

๔. ขั้นตอนการติดตามโครงการ

การติดตามโครงการจะมีขั้นตอนใหญ่ ๆ เช่นเดียวกับขั้นตอนการดำเนินงานอื่น ๆ ทั่วไป คือ ขั้นตอนการวางแผน, ปฏิบัติ และสรุปหรือวินิจฉัย ซึ่งแต่ละขั้นตอนดังกล่าวอาจแยกย่อยดังนี้คือ ขั้นตอนการวางแผน อาจประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์, กำหนดขอบเขต, กำหนดและ/หรือสร้างตัวชี้วัดความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการ และกำหนดแหล่งรวมทั้งวิธีการเก็บข้อมูล ขั้นตอนปฏิบัติอาจประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล, วิเคราะห์ข้อมูล, รายงานผล และกำหนดหรือเสนอแนะแนวทางแก้ไข ขั้นสุดท้าย คือ ขั้นตอนสรุปหรือวินิจฉัยนั้น อาจประกอบด้วย การสรุปรายงานผลการติดตามงาน ในที่นี้จึงแบ่งขั้นตอนออกเป็น ๖ ขั้นตอน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการติดตามงาน การวางแผนการปฏิบัติหรือดำเนินการตามแผน การวิเคราะห์ข้อมูล การรายงานและการวินิจฉัย/สั่งการ ซึ่งมีสาระแต่ละขั้นตอนโดยสรุป ดังนี้

(๑) การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการติดตาม การติดตามโครงการเริ่มดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของโครงการที่จะติดตาม ว่ามีวัตถุประสงค์หลักอะไร มีการกำหนดการติดตามหรือประเมินไว้หรือไม่ ถ้ากำหนดไว้แล้วมีความชัดเจนเพียงใด ใครเป็นผู้รับผิดชอบใครเป็นผู้ใช้ผลการติดตาม เป็นต้น จากนั้นศึกษาว่าผู้ใช้ผลต้องการนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร เมื่อใดข้อมูลหลัก ๆ ที่ต้องการคืออะไร ต้องการให้รายงานผลเป็นทางการหรือเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการติดตามผลอย่างไร ซึ่งการศึกษาดังกล่าวอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์และ/หรือสังเกตแล้วนำมาผลที่ได้มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์และขอบเขตในการติดตาม

(๒) วางแผนติดตาม นำวัตถุประสงค์และขอบเขตการติดตามงานจาก ข้อ ๑ มาวิเคราะห์ แล้วเขียนรายละเอียด ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นหลัก ๆ คือ วัตถุประสงค์การติดตามแหล่งข้อมูล, เวลาที่เก็บข้อมูล, วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นสร้างเครื่องมือซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม กำหนดการทดลองและปรับปรุงเครื่องมือ

(๓) ดำเนินการหรือปฏิบัติตามแผน เป็นการดำเนินการตามที่ระบุไว้ ข้อ ๒ ซึ่งสิ่งสำคัญที่ต้องการในขั้นนี้ คือ ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนั้น แม้จะวางแผนไว้ดีและได้ข้อมูลที่มีคุณภาพเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าในเชิงปริมาณได้น้อยก็ต้องติดตามเพิ่มเติมจนกว่าจะได้ครบขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้ตามแผน

(๔) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการติดตามที่กำหนดไว้แต่ละข้อ โดยอาจใช้วิธีการทางสถิติพื้นฐาน เช่น การแจกแจง, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น หรืออาจใช้การวิเคราะห์แบบ Matrix, การพรรณนาเปรียบเทียบ หรืออาจใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกันตามความเหมาะสม

(๕) รายงานผล เป็นการรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยรายงานตามแบบที่กำหนดไว้ตามแผน ทั้งนี้ การรายงานผลการติดตามงาน โครงการหนึ่ง ๆ อาจมีหลายลักษณะก็ได้ตามความเหมาะสมของผู้ใช้ สำหรับโครงการขนาดใหญ่และมีความสำคัญมาก ในการรายงานผลการติดตามโครงการอาจเขียนเป็นรายงานเชิงเทคนิคซึ่งประกอบด้วย บทคัดย่อหรือบทสรุป สำหรับผู้บริหารบทนำซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมาของโครงการที่จะติดตามโดยสรุปวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ ๕ คาดว่าจะได้รับการติดตาม ต่อมาจะเป็นบทที่ ๑ ระเบียบวิธีการติดตามงานจะประกอบด้วยขอบเขตการติดตาม ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการรายงานผล บทที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การติดตามแต่ละข้อเกี่ยวกับประเด็นที่จะวิเคราะห์ และผลที่ได้รับจากการติดตาม บทที่ ๓ สรุปและข้อเสนอแนะ จะประกอบด้วย สรุปผลการติดตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการ และส่วนสุดท้าย คือ บรรณานุกรม (ถ้ามี) และภาคผนวก อย่างไรก็ตามเนื้อหาดังกล่าวไม่ได้กำหนดตายตัวแต่อย่างใด เป็นเพียงแนวทางกว้าง ๆ เท่านั้น ผู้ติดตามผลสามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

(๖) การวินิจฉัยสั่งการ หลังจากผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจได้รับรายงานสรุปแล้วจะวินิจฉัย/สั่งการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ได้จากรายงานสรุป ซึ่งอาจกระทำโดยตรงหรือเสนอตามรายงานก็ได้ตามความเหมาะสม ประโยชน์ของการติดตามโครงการ การติดตามมีประโยชน์ที่สำคัญที่สุด คือ การนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างดำเนินโครงการ รองลงมา คือ ใช้สำหรับวางแผนการจัดโครงการในอนาคต ซึ่งประโยชน์ต่าง ๆ ถ้าจะแยกกล่าวเป็นข้อ ๆ แล้วมีดังนี้

๑. ทราบถึงสถานภาพและสถานการณ์ต่าง ๆ ของการดำเนินโครงการ
๒. ทราบข้อดี/ข้อบกพร่อง ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้การดำเนินโครงการมีปัญหาทำให้สามารถแก้ไขได้ทุกจุดอย่างทันทั่วทั้งที่ และ/หรือในโอกาสต่อไป
๓. ประหยัดเวลา งบประมาณ และทรัพยากรในการดำเนินโครงการ
๔. สามารถเก็บรวบรวม/วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อนำเสนอผลการดำเนินโครงการในเชิงสถิติหรือวิทยาศาสตร์ ทำให้ได้รับความเชื่อถือและการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง
๕. กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ มีความสำนึกต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ และกระตือรือร้นในการแก้ไข ตลอดจนคิดค้นปรับปรุงโครงการอย่างสม่ำเสมอ
๖. ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ของโครงการสามารถวินิจฉัย/สั่งการได้อย่างรัดกุมมีเหตุผล
๗. สร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงานของโครงการตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง
๘. เป็นขวัญ/กำลังใจต่อผู้ปฏิบัติ
๙. เป็นสารสนเทศสำหรับการประเมินผล

๖ หลักการประเมินผลโครงการ

การประเมินผล (Evaluation) เป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาปัจจัยที่ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อย ของโครงการอย่างมีระบบ แล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการ เพื่อการดำเนินงานต่อไป หรือจะยุติการดำเนินงาน การประเมินผลโครงการอย่างมีระบบ ย่อมจะมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารโครงการ ได้ตระหนักถึงคุณภาพของโครงการที่กำหนดไว้ว่าจะสามารถให้ความถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งจะต้องส่งผลให้โครงการนั้นดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ เนื่องจากการประเมินผลเป็นการหาแนวทาง ในการตัดสินใจโดยไม่มีเป้าหมายเพื่อการค้นหาความรู้ของการวิจัย แต่จะมุ่งค้นหาสิ่งที่โครงการได้ดำเนินการไปแล้วว่าสิ่งใดควรดำเนินการต่อไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือศึกษาหาความสัมพันธ์ของโครงการนั้นว่ามีปัญหาใดบ้างควรปรับปรุงเพื่อการบรรลุเป้าหมายของโครงการ ซึ่งอาจจะพิจารณาเกี่ยวกับการประเมินผลได้ ดังนี้

๑. การประเมินเป็นเครื่องมือในการบริหารและการวางแผนอย่างหนึ่งที่จะช่วยตอบสนองต่อภารกิจ ความต้องการของหน่วยงาน รวมทั้งปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๒. เพื่อทราบความก้าวหน้า สภาพ ผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรค
๓. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเร่งรัด ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินงานโครงการ ยกเลิกโครงการ ที่ไม่เหมาะสมหรือหมดความจำเป็น

๔. เพื่อทราบถึงสภาพการบริหารการใช้จ่ายงบประมาณ

๕. เป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องผลักดันให้การดำเนินงาน/โครงการหรือแผนงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์กับให้เกิดประโยชน์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประชาชนหรือสังคมส่วนรวมมากที่สุดการประเมินโครงการมีหลักการสำคัญอย่างไรบ้างนั้นจำเป็นต้องพิจารณาจากความหมายและความสำคัญของการประเมินเป็นสำคัญ

๗. ตัวชี้วัด (Key performance Indication: KPI) หมายถึงตัวประกอบ ตัวแปรหรือค่าที่สังเกตได้ซึ่งใช้บ่งบอกถึงสถานภาพหรือสะท้อนลักษณะหรือผลของการดำเนินงานเกณฑ์ (Criteria) หมายถึง ระดับที่แสดงถึงความสำเร็จของการดำเนินงานหรือผลที่ได้รับมาตรฐาน (Standard) หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่แสดงถึงความสำเร็จอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปตัวอย่าง การประเมินผลผลิตของโครงการโดยตรง (Output Evaluation) ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรงทันทีจากโครงการ สามารถพิจารณาการบรรลุผลเบื้องต้นได้จากตัวชี้วัดในเรื่องเวลางบประมาณที่ใช้ สัดส่วนของงานที่ทำเสร็จ และสัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับผล โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ประเด็นการประเมิน ตัวชี้วัด เกณฑ์

๑. เวลาที่เสร็จ งานเสร็จก่อนเวลาหรือทันเวลาที่กำหนด
๒. งบประมาณที่ใช้ งบประมาณที่ใช้จริงน้อยกว่าหรือเท่ากับงบประมาณที่ได้รับ
๓. สัดส่วนของงานที่ทำเสร็จ งานเสร็จ ๑๐๐ % ตามเป้าหมายการบรรลุผลเบื้องต้นของโครงการ
๔. สัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับผล พื้นที่เป้าหมายได้รับผลอย่างน้อย ๙๐ % ความสำคัญของการประเมินใน

การดำเนินโครงการ จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการจะต้องทราบถึงความเป็นไปได้ ความพร้อม ความก้าวหน้า และความสำเร็จของโครงการ ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการประเมิน จะช่วยตอบคำถามต่าง ๆ ได้ ถ้าการดำเนินงานปราศจากการประเมิน ผู้ปฏิบัติจะไม่ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ความพร้อม ความเหมาะสมของการดำเนินงานและเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ก็จะไม่ทราบว่าผลการดำเนินงานเป็นอย่างไรบ้าง ควรยกเลิก หรือปรับหรือขยายโครงการหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพราะไม่มีสารสนเทศจากการประเมินมาช่วยสนับสนุนการตัดสินใจนั่นเองดังนั้นสารสนเทศที่ได้จากการประเมินจึงเป็นสารสนเทศที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ผู้ประเมินจึงมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอผลการประเมินในลักษณะที่เหมาะสมกับผู้ใช่ผลการประเมินแต่ละกลุ่ม

๘. ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินสามารถแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่มคือ

๑). ผู้ประเมินภายใน (Internal Evaluator) ได้แก่ผู้ประเมินที่เป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานในโครงการนั้น ซึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อโครงการนั้นโดยตรง

๒). ผู้ประเมินภายนอก (External Evaluator) ได้แก่ผู้ประเมินที่เป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ปฏิบัติงานในโครงการและไม่มีส่วนในการดำเนินการโครงการนั้นโดยตรง ซึ่งอาจเป็นบุคคลจากหน่วยงานอื่น ภายใต้งค์เดียวกัน แต่อยู่นอกโครงการ หรืออาจเป็นบุคคลต่างสังกัดก็ได้กรณีนี้ที่ผู้ประเมินเป็นบุคคลภายนอก ผู้ประเมินจะต้องพยายามสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการว่า การประเมินไม่ใช่การจับผิด แต่เป็นการนำเสนอข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะนำเสนอต่อผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นทางเลือกสำคัญเพื่อประกอบการตัดสินใจต่อการดำเนินโครงการว่าจะปรับเปลี่ยน แปลงโครงการในลักษณะใดจึงจะเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในโครงการเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการประเมินและยอมรับการประเมินว่ากิจกรรมสร้างสรรค์ไม่ใช่ทำลาย ซึ่งจะส่งผลต่อการให้ความร่วมมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูลของผู้ประเมินบุคคลที่จะเป็นนักประเมินที่ดี ควรจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

๑). เข้าใจในสิ่งที่ต้องการประเมินอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การวางแผนและดำเนินการ ประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ

๒). ควรเป็นนักวิจัยที่ดีด้วย เพราะข้อมูลที่ใช้ในการประเมินเกิดจากกระบวนการวิจัยดังนั้นการประเมินจะมีคุณภาพก็ต่อเมื่อเริ่มจากการได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ความแตกต่างของการวิจัยและการประเมินอยู่ที่ การวิจัย เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ สนใจความจริง (Fact) ของสิ่งต่างๆแต่การประเมิน เน้นการตัดสินใจคุณค่า มุ่งผลในทางปฏิบัติ คือ การนำไปใช้ประโยชน์ การประเมินจึงมีลักษณะเฉพาะเจาะจงมากกว่า

๓). ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเชิงปรัชญา กล่าวคือ นอกจากนักประเมินจะต้องมีความรู้ทฤษฎีการประเมินและรูปแบบต่าง ๆ แล้ว นักประเมินจำเป็นต้องรู้จักพิจารณาเบื้องหลังแนวความคิด

ของการสร้างทฤษฎีการประเมินแต่ละทฤษฎีด้วย เพราะนักประเมินจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจคุณค่าดังนั้นจึงต้องมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกรูปแบบการประเมินที่เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์

๔). ต้องรู้จักการประนีประนอม เพราะนักประเมินจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่

คณะผู้ประเมินเอง ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการในโครงการ ผู้สนับสนุนด้านการเงิน ผู้รับผลจากโครงการ ฯลฯ

จึงต้องรู้จักการประสานประโยชน์บนพื้นฐานของความยุติธรรม ให้เกิดแก่ทุกฝ่ายอย่างเหมาะสมประเภทของการประเมินการประเมินมีอยู่ด้วยกันหลายลักษณะซึ่งพิจารณาจัดหาประเภทของการประเมินสามารถแบ่งได้ เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ดังนี้

๙ ๑. แบ่งตามวัตถุประสงค์การประเมิน แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑ การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญ ซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างการวางแผนหรือระหว่างดำเนินโครงการ ผลที่ได้จากFormative Evaluation จะช่วยตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง และจะช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าโครงการว่าดำเนินการได้ผลอย่างไร

๑.๒ การประเมินผลสรุปของโครงการ (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อนำผลไปประกอบการตัดสินใจ ว่าโครงการได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่อย่างไร ตลอดจนรายงานถึงสภาพโครงการว่าประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงใด ควรจะปรับปรุง แก้ไข สานต่อหรือยกเลิกโครงการ

๒. แบ่งตามช่วงเวลาของการประเมิน ดังนี้

๒.๑ การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นของโครงการในเบื้องต้นก่อนที่จะจัดทำโครงการใด ๆ เป็นการประเมินที่มีประโยชน์ต่อการวางนโยบายและการวางแผนเพื่อให้ได้แนวคิดของการจัดทำโครงการที่สามารถสนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้

๒.๒ การประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Study) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการที่จะดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัย/เงื่อนไข ที่จำเป็นต่อความสำเร็จของโครงการ ซึ่งมักจะประเมินในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการบริหาร

๒.๓ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินสิ่งที่ป้อนเข้าสู่โครงการว่ามีความเหมาะสมเพียงใดก่อนที่จะเริ่มโครงการ สิ่งที่ป้อนเข้า เช่น คน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและงบประมาณ เป็นต้น

๒.๔ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินการที่กำหนด ทำการประเมินในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ โดยใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงหรือเพิ่มเติมประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งมีลักษณะครอบคลุมการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ของโครงการ

๒.๕ การประเมินผลผลิต (Output /Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้จากโครงการโดยตรงและเป็นผลที่คาดหวังจากโครงการว่าผลที่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์/เป้าหมาย ของโครงการมากน้อยเพียงใด

๒.๖ การประเมินผลกระทบ (Outcome/ Impact Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้จากผลของโครงการทั้งที่คาดหวังและไม่ได้คาดหวังซึ่งเป็นผลบวกและผลลบ เพื่อนำผลไปประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ เช่นการยกเลิก หรือดำเนินโครงการต่อไป

๑๐ ขั้นตอนการประเมินในการประเมินแต่ละครั้งผู้ประเมินจำเป็นต้องดำเนินงานตามขั้นตอนการประเมินผลดังต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์โครงการที่จะประเมิน
 ๒. การศึกษารูปแบบของการประเมิน
 ๓. การกำหนดประเด็นของการประเมิน
 ๔. การพัฒนาตัวชี้วัดและกำหนดเกณฑ์
 ๕. การออกแบบประเมิน
 ๖. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 ๗. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 ๘. การวิเคราะห์ข้อมูล
 ๙. การตัดสินใจ ผลสรุปผลและอภิปรายผลการประเมิน
- สำหรับรายละเอียดและขั้นตอนมี ดังนี้

๑. การวิเคราะห์โครงการที่จะประเมิน เป็นการศึกษารายละเอียดของโครงการและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ของโครงการที่จะประเมิน เพื่อให้ผู้ประเมินเกิดความรู้และความเข้าใจโครงการ ตั้งแต่หลักการและเหตุผลของโครงการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ การเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล จนถึงผลของโครงการ การวิเคราะห์โครงการอย่างละเอียดรอบคอบจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้ประเมินเกิดแนวคิดต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การกำหนดประเด็นของการประเมินได้ตั้งนั้น การวิเคราะห์โครงการที่จะประเมินจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งในขั้นตอนแรกของการประเมิน

๒. การศึกษารูปแบบของการประเมิน ผู้ประเมินต้องมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของการประเมิน (Model) แบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รูปแบบการประเมินแต่ละแบบจะได้มาจากแนวความคิดของผู้พัฒนา รูปแบบแต่ละบุคคล และการศึกษารูปแบบการประเมินหลาย ๆ แบบนั้น จะทำให้ผู้ประเมินได้เห็นทางเลือกที่หลากหลายที่จะนำไปสู่การเลือกรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดกับโครงการที่จะประเมิน แต่โดยส่วนใหญ่โครงการแต่ละโครงการไม่สามารถประเมินโดยใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอย่างเดียวนำไป ผู้ประเมินจึงใช้การผสมผสานหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อให้ผลประเมินสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้

๓. การกำหนดประเด็นของการประเมิน ผู้ประเมินต้องกำหนดประเด็นการประเมินอย่างเหมาะสมเพื่อจะนำไปสู่การกำหนดรายละเอียดในขั้นตอนต่อไป อย่างสมบูรณ์ตามประเด็นที่กำหนด ผู้ประเมินสามารถกำหนดประเด็นของการประเมินได้จากกรณีวิเคราะห์โครงการที่จะประเมิน (ขั้นตอนที่ ๑) ผสมผสานกับการศึกษารูปแบบของการประเมิน (ขั้นตอนที่ ๒) ทั้งนี้ ผู้ประเมินจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ผลประเมินซึ่งอาจจะเป็นผู้ให้ทุน ผู้บริหาร ผู้มีอำนาจตัดสินใจ เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ ฯลฯ เพื่อให้ผลจากการประเมินประโยชน์อย่างแท้จริง

๔. การพัฒนาตัวชี้วัดและการกำหนดเกณฑ์ ในการประเมินสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความเชื่อถือในผลการประเมินได้ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของตัวชี้วัด (Indicator) และเกณฑ์ (Criteria) ดังนั้น ขั้นตอนสำคัญของการประเมินอีกขั้นตอนหนึ่งก็คือ การพัฒนาตัวชี้วัดและการกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสม ตัวชี้วัดแต่ละตัวจะไดมาจากประเด็นของการประเมินที่ผู้ประเมินได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ ๓ ผู้ประเมินต้องค้นหาตัวชี้วัดที่สามารถแสดงประสิทธิภาพของแต่ละประเด็นให้ชัดเจนที่สุดซึ่งสามารถสังเกตหรือวัดได้ เพื่อเป็นเกณฑ์ตัดสินได้ว่าผลการดำเนินงานของโครงการที่พิจารณาจากตัวชี้วัดแต่ละตัวนั้นประสบความสำเร็จเป็นไปตามเกณฑ์มากน้อยเพียงใด

๕. การออกแบบประเมิน หลังจากที่ได้กำหนดประเด็นของการประเมินตัวชี้วัด/เกณฑ์ ที่เหมาะสมแล้ว ก็เริ่มออกแบบประเมินได้ เริ่มตั้งแต่การผสมผสานความคิดทั้งหมดเป็นรูปแบบการประเมินที่เลือกใช้ให้เหมาะสมกับโครงการที่จะประเมิน การกำหนดวิธีการประเมิน การสุ่มตัวอย่าง ตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่จะใช้ แหล่งข้อมูลที่ต้องการ เครื่องมือที่ใช้ และการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบ การประเมินจึงเป็นเสมือนแนวทางการประเมินที่ผู้ประเมินได้เตรียมการออกแบบไว้สำหรับแต่ละโครงการ

๖. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนนี้จะสอดคล้อง

กับขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล กล่าวคือ ถ้าผู้ประเมินเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีใด เครื่องมือที่ใช้ต้องสอดคล้องกับวิธีการนั้น เช่น ถ้าใช้วิธีการสอบ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ถ้าใช้วิธีการสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ก็คือ แบบสอบถาม ผู้ประเมินจำเป็ ต้องมีความรู้ในเรื่องการสร้างเครื่องมือแต่ละชนิดให้มีคุณภาพ เพราะผลการประเมินจะเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นกับเครื่องมือที่มีคุณภาพเป็นสำคัญ ซึ่งข้อควรคำนึงในการสร้างแบบสอบถามพิจารณาได้ดังนี้

๖.๑ คำถามต้องง่าย กระชับ ชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจตรงกันว่าผู้ถามต้องการจะถามอะไร

๖.๒ ในแต่ละคำถามควรถามประเด็นเดียว

๖.๓ การตั้งคำถามต้องไม่เป็นการถามนำหรือชี้แนะคำตอบ

๖.๔ เรียงลำดับข้อคำถามจากง่ายไปหายาก จากทั่วไป ไปหาเฉพาะเจาะจงหรือเรียงลำดับเหตุการณ์

๖.๕ ต้องคำนึงถึงความรู้ ประสบการณ์ และวัยของของผู้ตอบเสมอ

๖.๖ มีคำชี้แจงชัดเจนว่าจะให้ผู้ตอบตอบอย่างไร

๖.๗ สร้างแบบสอบถามแล้วควรทดลองใช้ (Try Out) ก่อนทุกครั้ง

๗. การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากได้ออกแบบประเมินไว้แล้ว ผู้ประเมินต้องลงมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ต้องการ โดยอาจจะใช้วิธีการหลาย ๆ อย่าง เช่น การสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม ซึ่งการเลือกใช้วิธีการใดย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินและลักษณะข้อมูลที่ต้องการเป็นสำคัญ

๘. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้ประเมินเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการได้แล้วผู้ประเมินต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลออกมาตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

๙. การตัดสินผลการดำเนินงาน สรุปผล และอภิปรายการประเมินหลังจากได้ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติแล้ว ผู้ประเมินจำเป็นต้องตัดสินว่าโครงการดังกล่าวดำเนินการอย่างไรมีประสิทธิภาพเพียงโดยพิจารณาทั้งผลผลิต (Output /Product) และผลลัพธ์ (Outcome/Impact)จากนั้นผู้ประเมินจะต้องสรุปผลการประเมินให้เห็นภาพรวมทั้งหมดและเพื่อให้เกิดแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ ผู้ประเมินจำเป็นต้องอภิปรายผลการประเมินด้วย เพื่อจะได้ทราบเหตุผลต่าง ๆ ที่เกิดผลการประเมินดังเช่นที่ปรากฏ

๑๐. การเขียนรายงานการประเมิน เมื่อการประเมินได้เสร็จสิ้น ผู้ประเมินต้องเขียนรายงานการประเมิน โดยนำเสนอการดำเนินการประเมินโครงการทุกขั้นตอน เพื่อให้ผู้อื่นได้รับทราบและเข้าใจการประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เทคนิคการเขียนรายงานการประเมินจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

๑. การประเมินผลเป็นภารกิจที่สำคัญของระบบการวางแผนและบริหารแผน/โครงการเนื่องจากการประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมชนิดหนึ่ง ซึ่งดำเนินงานอย่างมีระบบทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลการดำเนินงาน (Outputs) จะได้รับการตรวจสอบทุกขั้นตอนและนำมาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นอันเป็นข้อมูลย้อนกลับที่จะนำมาใช้ปรับปรุงการดำเนินงาน เพราะนอกจากจะชี้ให้เห็นข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานแล้ว ยังชี้ให้เห็นผลการปฏิบัติงานซึ่งไม่สามารถทราบได้จากกระบวนการวางแผน

๒. เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถปรับปรุงระบบการวางแผนและบริหารแผนด้วยการให้ข้อมูลที่ต่อเนื่อง ทำให้สามารถปรับสภาพการปฏิบัติให้เข้ากับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงสามารถควบคุมแผนและโครงการให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้

๓. การประเมินช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์ต่อประชาชนเพราะการประเมินโครงการจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการ ข้อมูลหรือปัจจัยใดที่เป็นปัญหาจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ หรือใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมคุ้มค่า ทรัพยากรทุกชนิดได้รับการจัดสรรให้อยู่ในจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอแก่การดำเนินงาน